

İÇİNDEKİLER

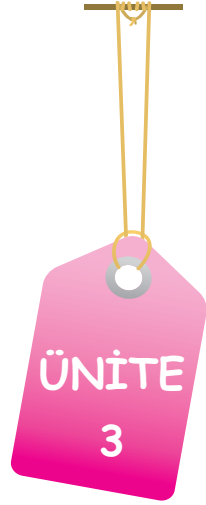
ÜNİTE 3: İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

Haritayı Öğrenelim	5
İklimin Hayatımdaki Yeri / İklim	9
Hava Olayları	14
Örnek Sorular	15
Yaşadığımız Yer	17
Bölgelerimiz	18
Doğal Afetler	21
Çevresel Sorunlar	24
Örnek Sorular	25
Etkinlikler	27
Test Soruları	33
Ödev Soruları	37

ÜNİTE 4: BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

Toplum ve Teknoloji	41
Doğru Bilgiye Nasıl Ulaşıyoruz?	43
Sanal Ortamda Doğru Bilgi	45
Genel Ağ'ı Nasıl Kullanmalıyız?	46
Bilim İnsanları	50
Bilimsel Etik	53
Bilimsel Araştırma Basamakları	53
Örnek Sorular	55
Etkinlikler	57
Test Soruları	63
Ödev Soruları	67
CEVAP ANAHTARI	69

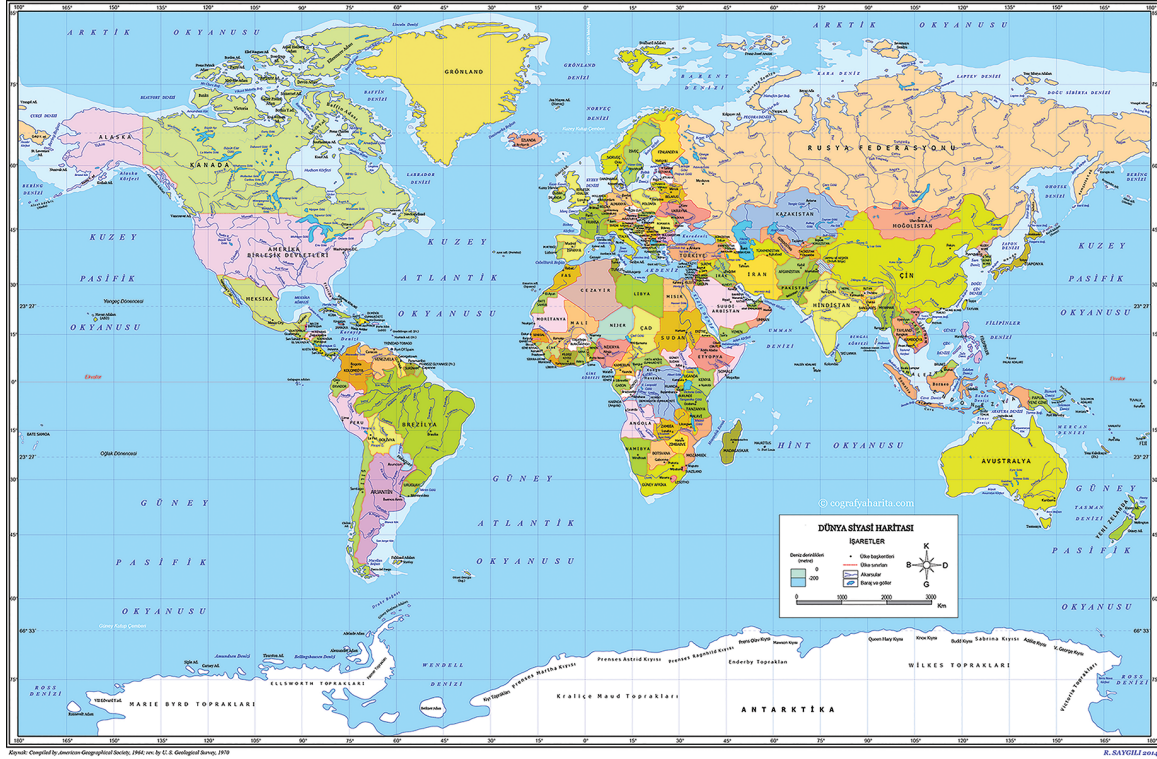
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER

- Haritalar üzerinde yaşadığı yer ve çevresinin yeryüzü şekillerini genel olarak açıklar.
- Yaşadığı çevrede görülen iklimin, insan faaliyetlerine etkisini, günlük yaşantısından örnekler vererek açıklar.
- Yaşadığı yer ve çevresindeki doğal özellikler ile beşerî özelliklerin nüfus ve yerleşme üzerindeki etkilerine örnekler verir.
- Yaşadığı çevredeki afetlerin ve çevre sorunlarının oluşum nedenlerini sorgular.
- Doğal afetlerin toplum hayatı üzerine etkilerini örneklerle açıklar.

Haritayı Öğrenelim

Yeryüzünün tamamının ya da bir bölümünün, kuşbakışı görüntüsünün bir ölçek yardımıyla bir düzleme aktarılmasına harita denir.

- ✓ Haritalar gitmek istenilen bir alana kolayca ulaşılmasını ya da harita üzerinde o bölgenin bulunmasını sağlar.
- ✓ Her harita kullanım amacına göre farklılık gösterir. (Siyasi, fiziki, beşeri vs)
- ✓ Haritaların, kullanım amacını gösteren başlıkları vardır.
- ✓ Haritadaki işaretlerin ne anlama geldiğini gösteren işaretlerin bulunduğu yere lejant denir.

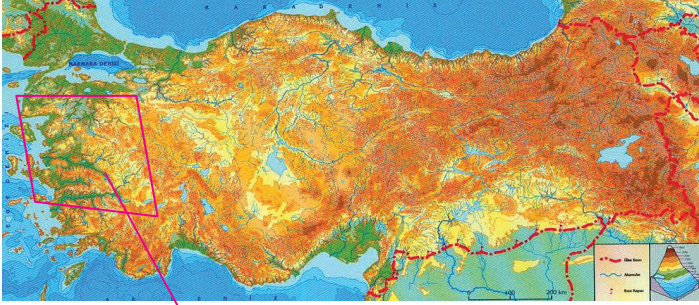
LEJANT (HARİTA İŞARETLERİ)

	Orman		Maden yatağı
	Bataklık		Hava alanı
	Kumluk		Toprak yol
	Taşlık		Asfalt yol
	Çukurluk		Devlet sınırı
	Akarsu		Demir yolu
	Baraj ve baraj gölü		Kent
	Çeşme		Mezarlık

Ölçek Nedir?

Haritaların çizilebilmesi için yeryüzü şekillerinin gerçek uzunluklarının belirli oranlarla küçültülmesi gerekir. Bu küçültme oranına ölçek denir. Ölçekler, haritada 1 cm'lik yerin gerçekte kaç km olduğunu bulmamızı sağlar.

Örnek: 1/500000 ölçekli bir harita aslında bize şunu ifade eder. Haritada 1 cm'lik yer gerçekte 500.000 cm'yi yani 5 km'yi gösterir.

Ege Bölgesi

Ege Bölgesi

Haritalarda Yeryüzü Şekilleri

Aşağıda verilen haritayı inceleyerek görebildiğiniz yeryüzü şekillerini aşağıdaki bölüme yazınız.

.....

.....

.....

.....

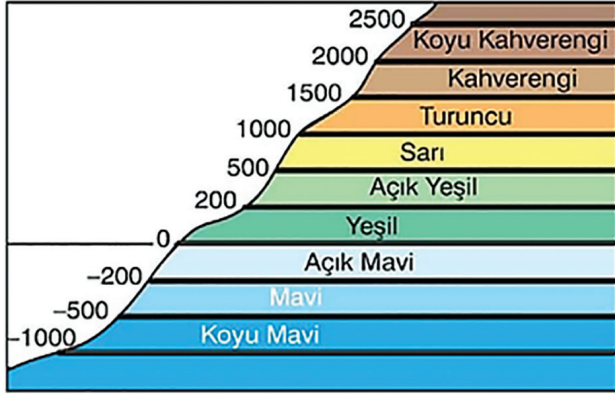
.....

.....

Fiziki Harita

Yeryüzü şekillerinin yükselti basamaklarına göre renklerle gösterildiği haritalardır. Fiziki haritalar, dağları, ovaları, platoları gösterir. Her renk farklı bir yükseltiyi gösterir.

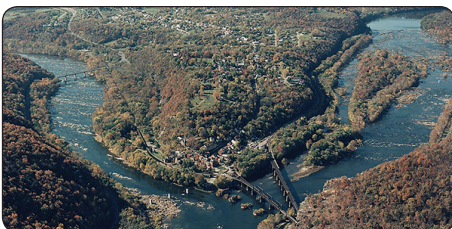

Her zaman yapılan bir hata!
Haritalarda yeşil renk ormanları göstermez.

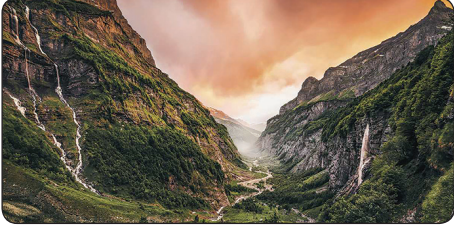
Çevresine göre yüksekte kalan, 500 metreden fazla olan eğimli yeryüzü şekillerine **dağ** denir. Dağlar haritalarda kahverengi ve tonlarıyla gösterilir.

Akarsular tarafından derince yarılmış, çevresine göre yüksekte kalan geniş düzlüklere **plato** denir. Bulunduğu bölgenin yüksekliğine göre rengi değişiklik gösterse de genellikle sarı renkle gösterilir.

Belirli bir kaynaktan çıkıp eğim doğrultusunda hareket eden sulara **akarsu** denir. Akarsular yağmur, kar ya da buzul sularıyla beslenir. Haritalarda mavi renkle gösterilir.

Yeryüzündeki çukur alanların sularla dolmasıyla oluşan durgun sulara **göl** denir.

Akarsuların yataklarını aşındırması sonucu oluşan uzun çukurluk alanlara **vadi** denir.

Çevresine göre alçakta kalan, eğimleri az olan geniş düzlüklere **ova** denir.

Ülkemizin genel özelliklerine baktığımız zaman batıdan doğuya doğru gidildikçe yükselti artmaktadır. Yükseltinin en fazla olduğu bölge Doğu Anadolu Bölgesi, deniz seviyesine en yakın bölge Marmara Bölgesi'dir.

Berber Yapalım - 1

Yaşadığınız bölgede bulunan yeryüzü şekillerini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İklimin Hayatımızdaki Yeri

İklim

Öğretmen

Uzun yıllar boyunca, geniş alanlara etki eden hava koşullarına iklim denir. İklimin etkileri kısa sürede değişiklik göstermez. Bir bölgede görülen iklim özellikleri o bölgedeki her türlü insan faaliyetlerini etkiler.

Türkiye'de görülen iklimlerin özelliklerinden bildiklerinizi yazınız.

Karadeniz İklimi

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Akdeniz İklimi

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Karasal İklim

.....

.....

.....

.....

.....

.....

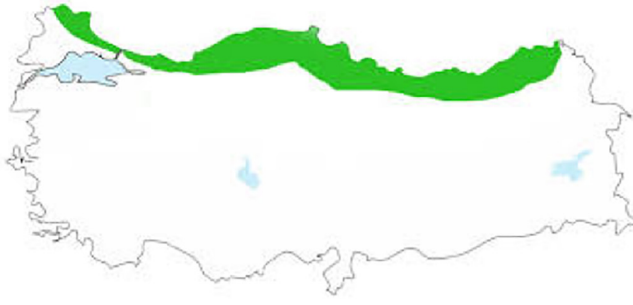
.....

.....

.....

.....

Karadeniz İklimi

Karadeniz'e kıyısı olan her yerde Karadeniz iklimi görülür. Kıyı kesimlerde oldukça belirgin görülen iklimde, dört mevsim yağış görülür. Yıllık yağış miktarı fazladır. Nem miktarı fazla olduğu için yıl içindeki sıcaklık farkı azdır. Bol yağış olduğu için bitki örtüsü gür ormanlardır.

Çay, fındık, mısır bölgemizde
yetiştirdiğimiz en önemli
tarım ürünlerimizdir.

Akdeniz İklimi

Akdeniz dağları yörüklerin evidir. Buralarda hava yıl boyunca sıcaktır. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık geçer, kar yağışı dağların tepelerinde görülür sadece. Dağlarımız kısa boylu ağaçlarımızla kaplıdır. Biz onlara maki deriz.

Turuncgiller, zeytin, muz,
pamuk en önemli tarım
ürünlerimizdir.

Karasal İklim

Karasal iklim, ülkemizin günlük ve yıllık sıcaklık farkının en fazla olduğu iklimidir. Yazlar çok sıcak, kışlar çok soğuktur. Kış mevsiminde kar oldukça fazladır. Denizlerden uzak karaların iç kesimlerinde görülür.

Tahıllar, şekerpancarı,
baklagiller en önemli tarım
ürünlerimizdir.

Konut Tipleri

Taş evler Akdeniz ikliminin olduğu yerlerde görülür.

Ahşap evler Karadeniz ikliminin olduğu yerlerde görülür.

Kerpiç evler karasal iklimin olduğu yerlerde görülür.

Farklı İklimlerin Görülmesinin Nedenleri

Yükselti

Yerden yükseldikçe sıcaklık düzenli olarak azalır. Bu nedenle ülkemizin doğusunda sıcaklık diğer bölgelere göre daha düşüktür.

Rüzgârlar

Soğuk bölgeden esen rüzgârlar sıcaklığı düşürürken, sıcak alanlardan esen rüzgârlar ısıtıcı etki yapar.

Denize Yakınlık

Denize yakın alanlarda nem miktarı fazladır. Bu nedenle böyle bölgelerde günlük sıcaklık farkı az olur.

Ekvator'a Yakınlık

Ekvatora yakın alanlara güneş ışınları büyük açıyla gelir, sıcaklık fazla olur.

İklimin Yaşantımıza Etkisi

Dört mevsim yağış alan yerlerde yetişirim. Bol suya ihtiyacım vardır.

Türkiye'nin en doğusunda olduğumuz için bizim buralarda hava soğuk olur, onun için kalın giyinmemiz gerekir.

Buralarda kış şartları zor olduğu için mutlaka kar lastiği kullanmalıyız.

Çayırların gür olduğu alanlarda büyükbaş hayvancılık yapabiliyoruz fakat bozkır alanlarda küçükbaş hayvancılık yapabiliriz.

Yaşadığımız yerde yağış ve orman fazla olduğu için evlerimizi ahşaptan yapıyoruz.

Bol güneşli ve denizin tadını çıkarabileceğimiz bir bölgede yaşıyoruz, turizm sayesinde geçimimizi sağlıyoruz.

Hava Olayları

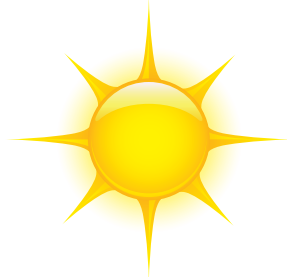
Dar alanda, kısa süreli etki eden, değişken hava olaylarına hava durumu denir. Hava durumu günlük yaşantımızı etkiler. Gün içerisinde hava durumuna göre hareket ederiz.

Yağmur

Kar

Güneş

Dolu

Örnek Soru

Babamın işlerinin yoğunluğu nedeniyle bu sene de tatile gidemeyeceğimizi öğrendiğimde çok üzuldüm. Babam da eğer istersem beni köyümüze gönderebileceğini söyledi. Buna çok sevindim, çünkü en son iki yıl önce gitmiştim. Ben köyde, Ankara'dan daha iyi vakit geçiriyorum. Kuzenlerimle beraber her gün çay tarlalarına gidip, tarlanın içerisinde saklambaç oynuyoruz. Mevsimin yaz olmasına rağmen çok sıcak bir hava olmaz bizim köyde, yaz mevsiminde bile hemen hemen her gün az da olsa yağmur yağar.

Çocuğun verdiği bilgilere göre, köyünün bulunduğu bölge ve bu bölgede görülen iklim aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Karadeniz Bölgesi - Karasal iklim   B) Akdeniz Bölgesi - Karadeniz iklimi
C) Karadeniz Bölgesi - Karadeniz iklimi   D) İç Anadolu Bölgesi - Karasal iklim

Biz Çözdük

Ülkemizde çay tarımının yapılabilmesi için dört mevsim yağış alan bir bölgeye ihtiyaç vardır. Ülkemizin kuzey tarafında bulunan Karadeniz Bölgesi'nde görülen Karadeniz iklimi, dört mevsim yağış alan, nemli yapısıyla çay tarımına uygun tek iklimidir. Bu nedenle doğru cevap C seçeneğidir.

Örnek Soru

Hava durumu kısa süreli, kısa mesafelerde etkili olan hava olaylarına denir. Meteoroloji Kurumu hava durumu ile ilgili net bilgiler vermek yerine, tahminler yapmaktadır. Çünkü hava durumları anlık olarak değişimlere uğrayabilmektedir.

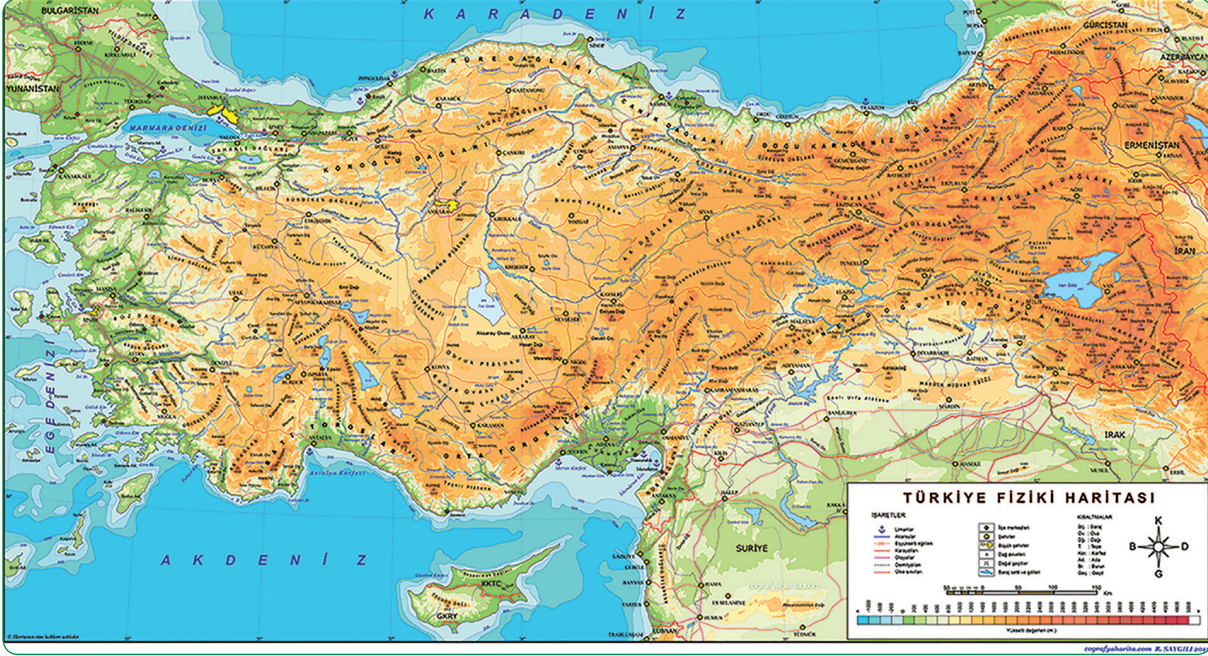
Öğretmenin verdiği bilgilere bakarak, aşağıdaki ifadelerden hangisinin hava durumu ile ilgili olduğu söylenemez?

- A) Dün arkadaşlarımla dışarıda top oynamaya çıktığımızda, yağın yağmur sahanın çamur olmasına neden olsa da biz oyunumuzdan vazgeçmedik.
B) Babam akşam eve geldiğinde, gece dolu yağabileceğini söyleyip, bir battaniye alıp araba zarar görmesin diye üzerine örttü.
C) Okulda ne zaman derse girsek dışarda kar yağıyor ama biz teneffüse çıktığımızda kar yağışı duruyor. Oysa biz karda oyun oynamak istiyoruz.
D) Bizim buralarda yaz mevsimleri sıcak ve kurak geçmektedir. Denize de kıyımız olduğu için turistler burayı tercih ediyor.

Biz Çözdük

Hava durumu kısa süreli hava olaylarına denir. Her yıl aynı hava olaylarının görülmesi o bölgenin iklimini yansıtır. Bu nedenle D seçeneğinde bahsedilen durum, bir bölgenin iklimiyle alakalıdır. Doğru cevap D seçeneğidir.

Örnek Soru - 1

Verilen fiziki haritaya bakılarak aşağıdakilerden hangisinin söylenmesi mümkün değildir?

- A) Türkiye'de, batı topraklarından doğu topraklarına doğru hareket ettiğiniz zaman deniz seviyesinden yukarıya doğru hareket etmiş olursunuz.
- B) Türkiye'nin kıyı kesimlerinde bulunan ovalarda nüfus düzenli olarak artmaktadır.
- C) Anadolu topraklarından doğan akarsuların bir kısmı sınırlarımızın dışına çıkmaktadır.
- D) Anadolu topraklarının batı kıyılarının yükseltisi az olduğu için yeşil renkle gösterilmiştir.

Sen Çöz - 1

Yaşadığımız Yer

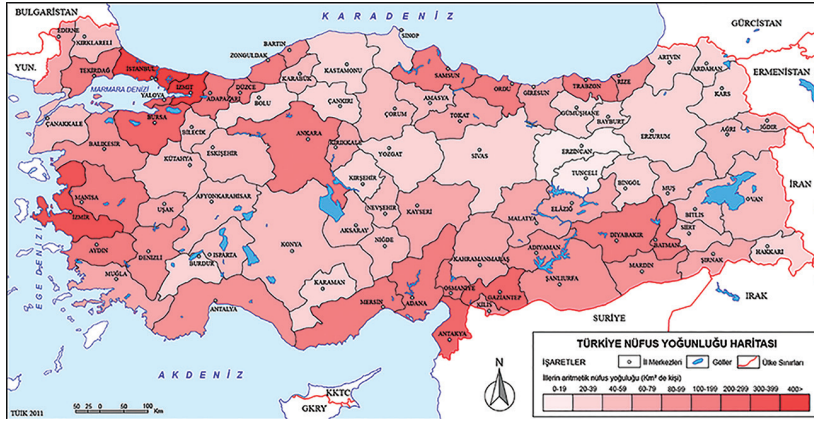
Nüfus

Sınırları belirli bir alanda yaşayan insan sayısına nüfus denir. Nüfus her yerde farklı özellikler gösterir. Bazı bölgelerde insan sayısı fazlayken bazı bölgelerde azdır.

Aşağıdaki haritaya bakarak ülkemizdeki nüfusun özellikleri hakkında sınıfta arkadaşlarınızla yorumlar yapınız.

Nüfus Dağılımını Etkileyen Faktörler

Doğal Faktörler

Su Kaynakları
İklim Şartları
Bitki Örtüsü
Yeryüzü Şekilleri
Toprak Yapısı

Beşerî Faktörler

Ulaşım Tarım
Ekonomi Madencilik
Ticaret Turizm
Sanayi Kültürel Etkenler
Teknoloji Sosyal Etkenler

Ülkemizde nüfus dağılımı dengesizdir. Marmara Bölgesi'nin ulaşımının kolay olması nedeniyle sanayi gelişmiştir. Gelişen sanayi, bölgeye diğer bölgelerden göçün olmasına neden olmuştur. Bu durum nedeniyle ülke nüfusunun dörtte biri bu bölgede yaşamaktadır.

Doğu Anadolu Bölgesi için durum tam tersidir. Yeryüzü şekillerinin aşırı engebeli olması nedeniyle sanayi, tarım koşulları gelişmemiştir. Bu nedenle nüfus yoğunluğu azdır.

Bölgelerimiz

Karadeniz Bölgesi

- Yeryüzü şekilleri nedeniyle bölgede yerleşim dağınıktır.
- Dağlar denize paralel uzanır. Bu nedenle yerleşim alanı bulmak zordur.
- Bölgede tarım genel geçim kaynağıdır.
- Bölgenin en önemli şehri Samsun'dur. Limanın varlığı bölgede nüfusun artmasına neden olmuştur.

Ege Bölgesi

- Dağların denize dik uzandığı bölgede, deniz etkisi iç kesimlere kadar sokulabilir.
- Tarımsal faaliyetler dağların arasında bulunan ovalarda yapılır.
- Limanların varlığı ve sanayinin gelişmiş olması bölgedeki nüfus yoğunluğunu artırmıştır.
- Turizm faaliyetleri kıyılarda oldukça fazla yapılır.

Akdeniz Bölgesi

- Yaz turizminin en yoğun olduğu bölgedir.
- Adana kesiminde tarımsal yoğunluk fazladır.
- İklimin elverişli olması nedeniyle çeşitli tarım ürünleri yetiştirilir.
- Nüfusun en fazla olduğu yer kıyılardır.

Doğu Anadolu Bölgesi

- Deniz seviyesinden en yüksek olan bölgedir.
- Engebese çok fazla olduğu için sanayi gelişmemiştir.
- Bölgede iklim şartlarının elverişsiz olması tarımı olumsuz etkilemiştir.
- En önemli geçim kaynağı büyükbaş hayvancılıktır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi

- Geniş düzlüklere sahip olan bölgede karasallık hakimdir.
- Kuraklık nedeniyle tarımsal ürünlerde, su ihtiyacı az olan tahıllar tercih edilir.
- Sanayinin geliştiği Diyarbakır ve Gaziantep bölgenin en önemli şehirleridir

İç Anadolu Bölgesi

- Karasal iklimin hakim olduğu bölgede, Konya Ovası en önemli tarım alanıdır.
- Tahıl tarımı için elverişlidir.
- Sanayinin geliştiği Ankara, Eskişehir bölgenin en önemli şehirleridir.

Marmara Bölgesi

- Deniz seviyesine en yakın bölgedir.
- Ulaşım imkanları gelişmiş olduğu için bölgede sanayi oldukça fazladır. Bu nedenle nüfus yoğunluğu en fazla olan bölgedir.
- Tarihi ve doğal güzellikler nedeniyle turizm faaliyetleri en gelişmiş bölgedir.

İnsanların Doğal Ortama Etkileri

Kastamonu'dan Ankara'ya giderken Ilgaz Dağı'ndan geçmemiz gerekirdi. Bu yolculuk çok zor olurdu. Dakikalarca virajlı yollarda yukarı doğru tırmanmak zorunda kalırdık. Özellikle kış günlerinde burada yaşanan kazalarda birçok insan hayatını kaybetti. Önceki yıl yapılan tünel sayesinde hem virajlardan kurtulduk hem de yolumuz kısaldı. Yani yolumuzun mesafesi azalırken güvenliğimiz artmış oldu.

İnsanlar her zaman daha iyi şartlarda yaşamaya çalışmıştır. Bunu yaparken doğal ortamı kendilerine göre şekillendirmişlerdir.

Maden ocaklarını yaparak, buldukları madenleri kullanmışlardır. Akarsular üzerine köprüler kurmuşlar, ulaşımı kolaylaştırmışlardır. Tarlaları ekerek ürünler yetiştirmişlerdir. Doğanın bize sunduğu güneşi, rüzgarı ve suyu kullanarak enerji elde etmişlerdir.

Doğal Afetler

Arkadaşlarınıza, tanık olduğunuz ya da haberlerde duyduğunuz, can ve mal kayıplarının yaşandığı bir olayı anlatınız.

Hafta sonu kahvaltı masasında çok neşeliydik. Uzun zamandır ailecek kahvaltı yapamıyorduk. Her hafta sonu ya babamın iş yerinde ya da annemin iş yerinde bir toplantı oluyordu. Bu hafta ikisi de yanımdaydı, çok mutluydum. Babamla anneme yardım ederek masayı kurduk ve her şey çok güzeldi. Annem çayları koymak için masadan kalkmıştı ki bir sarsıntı hissettik. Babam benim kolumdan tutup masanın altına çekti. Annem de diğer taraftan masanın altına

girdi. Ben çok korkuyordum, ağlamaya başlamıştım. Babam bana sınıksız sarılıyor, korkmamam gerektiğini söylüyordu. Sarsıntı kırk saniye sürmüştü. Fakat sanki saatler geçmiş gibi geliyordu bana. O kırk saniye içinde evimiz yıkılabilirdi, annemi ve babamı kaybedebilirdim. Küçük bir depremde yaşadığımız ama bazı eşyalarımız bu depremde yere düşmüş kırılmıştı. O gün anladım ki deprem hayatımızı çok kısa sürede değiştirebiliyormuş ve önlem almak için depremi beklememek gerekiyormuş.

Verilen metne göre, depremden korunmak için ne gibi önlemler alınabilir, arkadaşlarınızla tartışınız.

Can ve mal kayıplarına neden olan doğa olaylarına doğal afetler denir. Kısa süreli olduğu gibi uzun süreli doğal afetler de bulunur.

Deprem

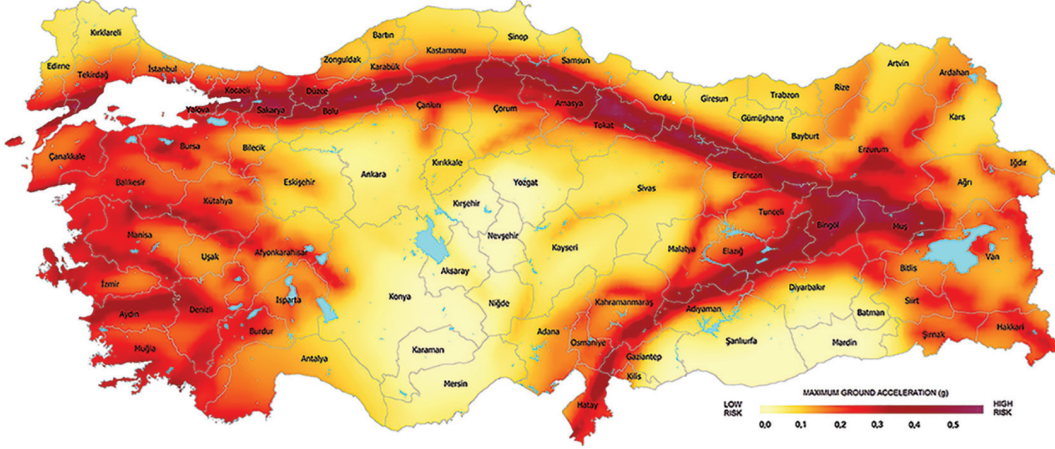
bölgemiz deprem kuşağında yer almaktadır.

Yerkabuğunda meydana gelen ani kırılmaların, yeryüzünde hissedilmesine **deprem** denir.

Depremlerin zamanı şuanki teknoloji ile belirlenemiyor.

Can ve mal kayıplarının en fazla yaşandığı doğal afettir.

Ülkemiz bulunduğu konum nedeniyle birçok fay hatının üzerinde yer alır. Bu nedenle hemen hemen her

Türkiye fay hatları haritası

Çiğ

Dağların eğimli bölgelerinden aşağı doğru düşen kar kütlelerine **çiğ** denir. Çiğ en fazla Doğu Anadolu Bölgesi'nde görülür. Bunun nedeni bölgede kar yağışının ve bölgedeki eğimin fazla olmasıdır.

Sel

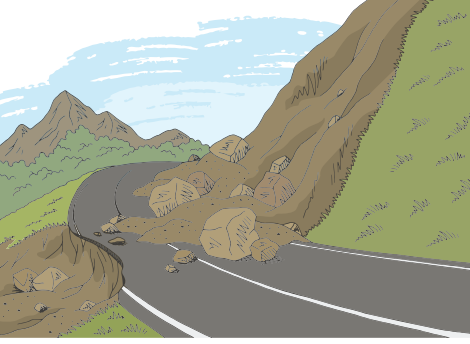
Özellikle bahar mevsimlerinde yaşanan yağışlar ve kar erimesi sonucu gerçekleşen su baskınlarına **sel** denir. Ülkemizde sel baskınları en fazla Marmara ve Karadeniz kıyılarında görülür. Bilinçsiz yapılaşma ve ağaçların kesilmesi sellerin etkisini daha da artırmaktadır.

Erozyon

Rüzgar ve suyun etkisiyle toprağın üst kısmının taşınmasına **erozyon** denir. Erozyona uğrayan topraklarda verim düşer ve zamanla tarım yapılamaz hale gelir. Bitki örtüsünün az olduğu bölgelerde erozyon olayı görülür.

Heyelan

Yağışlı alanlarda, eğimin etkisiyle toprak kütesinin koparak aşağıya doğru kaymasına **heyelan** adı verilir. Heyelanlar dar alanlarda etkili olurken, yıkıcı etkileri oldukça fazladır.

Orman Yangınları

Özellikle yaz aylarında kuruyan otların tutuşması sonucu ya da yıldırımların etkisiyle gerçekleşen **yangınlar**dır. Yazların sıcak olduğu Akdeniz ve Ege Bölgeleri'nde orman yangınları sıkça görülür. Bu yangınlar hem ormanları kaybetmemize, hem canlıların hayatlarını kaybetmelerine hem de hava kirliliğine neden olurlar.

Doğal Afetler Sonucu

Can ve mal kayıpları oluşur.

Ülke içerisindeki ekonomik çalışmalar, eğitim ve öğretim çalışmaları zarar görür.

Ulaşım faaliyetlerinde sorunlar yaşanır.

İnsanlar güvenli yerlere göç eder.

Toplum içerisinde yardımlaşma ve dayanışma faaliyetleri artar.

Çevresel Sorunlar

İnsanlar ihtiyaçlarını karşılamak için doğayı kullanırlar. İnsanoğlu doğaya hassas davranmadığı sürece, doğa zarar görmektedir. Bu zarar zamanla bizlerin karşısına büyük sorunlar olarak çıkar. Çevresel sorunlar insan hayatını olumsuz etkiler. Eğer önlemler alınmazsa dünyada önüne geçilemeyecek sorunlarla karşı karşıya kalırız.

- Kullandığımız yakıtların çıkardığı zararlı gazlar hava kirliliğine neden olur.
- Fabrikaların arıtıma uğramadan çevreye bıraktığı kirli sular, kimyasal ilaçlar su kirliliğine neden olur.
- Şehirlerde kullanılan araçlar, iş makineleri, sanayi kuruluşları, eğlence merkezleri gürültü kirliliğine neden olur.
- Oluşan çöp birikintileri, gübreler, kirli sular ve tarımsal ilaçlar toprak kirliliğine olur.
- Ağaçlık alanların tarımsal alana dönüştürülmesi, imara açılması orman alanlarının yok olmasına neden olur.
- Kullandığımız, her türlü yakıtla çalışan araçlar zamanla atmosferin etrafında bir gaz bulutu oluşturur ve sera etkisi yapar. Bu durum küresel ısınmaya neden olur.

Örnek Soru - 2

Nüfus dağılışı haritaları oluşturulurken en fazla kırmızı ve sarı renkleri kullanılır. Kırmızı rengin kullanıldığı alanlarda nüfus fazla, sarı rengin kullanıldığı alanlarda nüfus azdır. Ülkemizin nüfus dağılışı haritasına bakıldığı zaman, kıyı bölgelerdeki kırmızı rengin yoğunluğu iç bölgelere daha fazladır. Bu durumun genel sebebi, kıyı bölgelerdeki yaşam standartlarının iç bölgelere göre daha fazla olmasıdır. Yaklaşık 85 milyonluk bir nüfusa sahip olan ülkemizde, nüfus dağılışı oldukça dengesizdir.

Öğretmen sınıfta bu açıklamayı yaptıktan sonra öğrencilerinden sırayla nüfus dağılışımızın bu kadar dengesiz olmasında etkili olan beşeri unsurlara örnek vermelerini istemiştir.

Öğretmenin sorduğu soruya göre aşağıdaki öğrenci cevaplarından hangisi doğru kabul edilemez?

- A) Benim babam Adıyamanlı, memleketinden bahsederken, hep çocukluğunu anlatır ve çok küçük bir şehir olduğundan bahseder. Tabi oradaki petrol tesisleri kurulmadan önce küçük bir şehirmiş. Petrol tesisleri kurulduktan sonra şehre yapılan göçler nedeniyle nüfus yaklaşık on kat artmış.
- B) Geçen gün okuduğum kitapta İstanbul'u anlatıyordu. Dünyadaki birçok ülkeden daha büyük şehirmiş. Bulduğu konum itibarıyla, dünyanın her yerine ticaret yapılabilmesi, bu şehri dünyanın en kalabalık şehirleri arasına sokmuş.
- C) Bizim oralarda, yeryüzü şekilleri oldukça engebelidir. İnsanlar evlerini yüksek dağların etrafına yapmak zorunda kalıyorlar. Bu durum insanları çok zorluyor ve çok zor şartlarda hayatlarına devam etmek zorunda kalıyorlar.
- D) Babamın en son çalıştığı şehirde insanların hafta sonu gidebileceği bir sinema bile yoktu. Akşam saat yedi olduktan sonra herkes evine kapanır, sokaklar bomboş kalırdı. Birçok genç bu nedenle bu şehirde yaşamak istemezdi ve büyük şehirlere gitmek için uğraşırdı.

Sen Çöz - 2

Örnek Soru

Karadeniz Bölgesi'nin su kaynakları fazla olduğu için bölgede bol bir miktarda hidroelektrik santral bulunmaktadır. Bu santrallerden bazıları yapılırken, doğal güzellikler hesaplanmadan inşa edildiği için bölgenin bazı yerlerinde bitki örtüsü yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

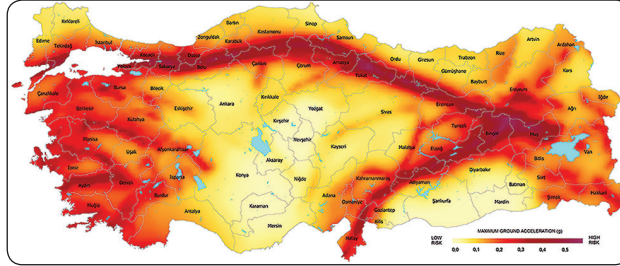
İnsanlar daha rahat yaşamak için doğada bazı çalışmalar yapmaktadır. Verilen duruma bakıldığında yapılacak çalışmaların nasıl olması gerektiğini aşağıdaki seçeneklerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) İnsanlar hayatları boyunca doğaya zarar vererek, kendi yaşamlarına devam etmektedir.
- B) Doğayla ilgili yapılan çalışmalarda verilebilecek zararların önüne geçmek için gerekli önlemlerin alınması gerekir.
- C) Bitki örtüsünün fazla olduğu alanlarda beşeri etkenlerin kesinlikle uygulanmaması gerekir.
- D) İnsanlar doğaya ne kadar zarar verirse versin, doğa her zaman kendisini yenilemektedir.

Biz Çözdük

İnsanlar dünyada daha rahat imkânlarda yaşamak için bazı çalışmalar yapmaktadır. Fakat bu çalışmalar yapılırken mutlaka doğaya zarar verebilecek etkenler ortadan kaldırılmalıdır. Bu durumu açıklayan seçenek de B seçeneğidir.

Örnek Soru

Verilen haritaya bakıldığında Türkiye'nin hemen hemen her bölgesinde yüksek ya da düşük oranda deprem riski görülmektedir.

Türkiye'de yaşanabilecek bir depremin etkisini en aza indirebilmek için deprem anında yapılması gereken aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Güvenli bir alan bulunup yaşam üçgeni oluşturulmalı.
- B) Binalar inşa edilirken yetkili kişiler tarafından zemin çalışması yapılmalı.
- C) Evlerimizdeki eşyalar güvenli bir şekilde sabitlenmeli.
- D) Asansöre yakın bir alanda bulunuluyorsa hemen asansöre girip orada beklenmeli.

Biz Çözdük

Deprem anında, üzerimize düşebilecek olan maddelerin bize zarar vermesini önlemek amacıyla bulduğumuz güvenli bir alanda yaşam üçgeni oluşturup sarsıntının geçmesini beklemeliyiz. Doğru cevap A seçeneğidir.

Etkinlik - 1

Aşağıda verilen ifadelerin iklim ya da hava durumundan hangisiyle ilgili olduğunu "İklim Etkisi" ve "Hava Durumu Etkisi" bölümlerine işaretleyiniz.

		İklim Etkisi	Hava Durumu Etkisi
a.	İç Anadolu Bölgesi'nde bozkır bitki örtüsü görülür.		
b.	Ankara'da kırsal kesimde evler kerpiçten yapılır.		
c.	Yarın rüzgar çok sert esecekti, vatandaşlar önlem almaları konusunda uyarıldı.		
d.	Ülkemizin farklı bölgelerinde, farklı tarım ürünleri yetiştirilir.		
e.	Yaşanacak dolu yağışı için herkes arabalarının üzerini örttü.		
f.	Doğu Anadolu Bölgesi'nde her sene bazı aylarda birçok köy yolu yaşanan kar yağışı nedeniyle uzun süre kapalıdır.		
g.	Dünyanın en kaliteli kayısıları Malatya topraklarında yetiştirilmektedir.		
h.	Bu hafta Balkanlardan gelecek soğuk hava dalgası Trakya'yı etkisi altına alacak.		
ı.	Doğu Anadolu Bölgesi'nde büyükbaş hayvancılık yapılırken, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde küçükbaş hayvancılık yapılır.		
i.	Akdeniz Bölgesi'ndeki makilik ormanlar bölgenin en önemli doğal güzelliklerini oluşturur.		
j.	Dün akşam şehir dışından gelen akrabalarımız aşırı yağış nedeniyle çok zor bir yolculuk geçirmişler.		
k.	Türkiye'de deniz turizminin en fazla olduğu yer Akdeniz Bölgesi'dir.		
l.	Karadeniz Bölgesi'nde dört mevsim yağış olduğu için nem oranı çok fazladır.		

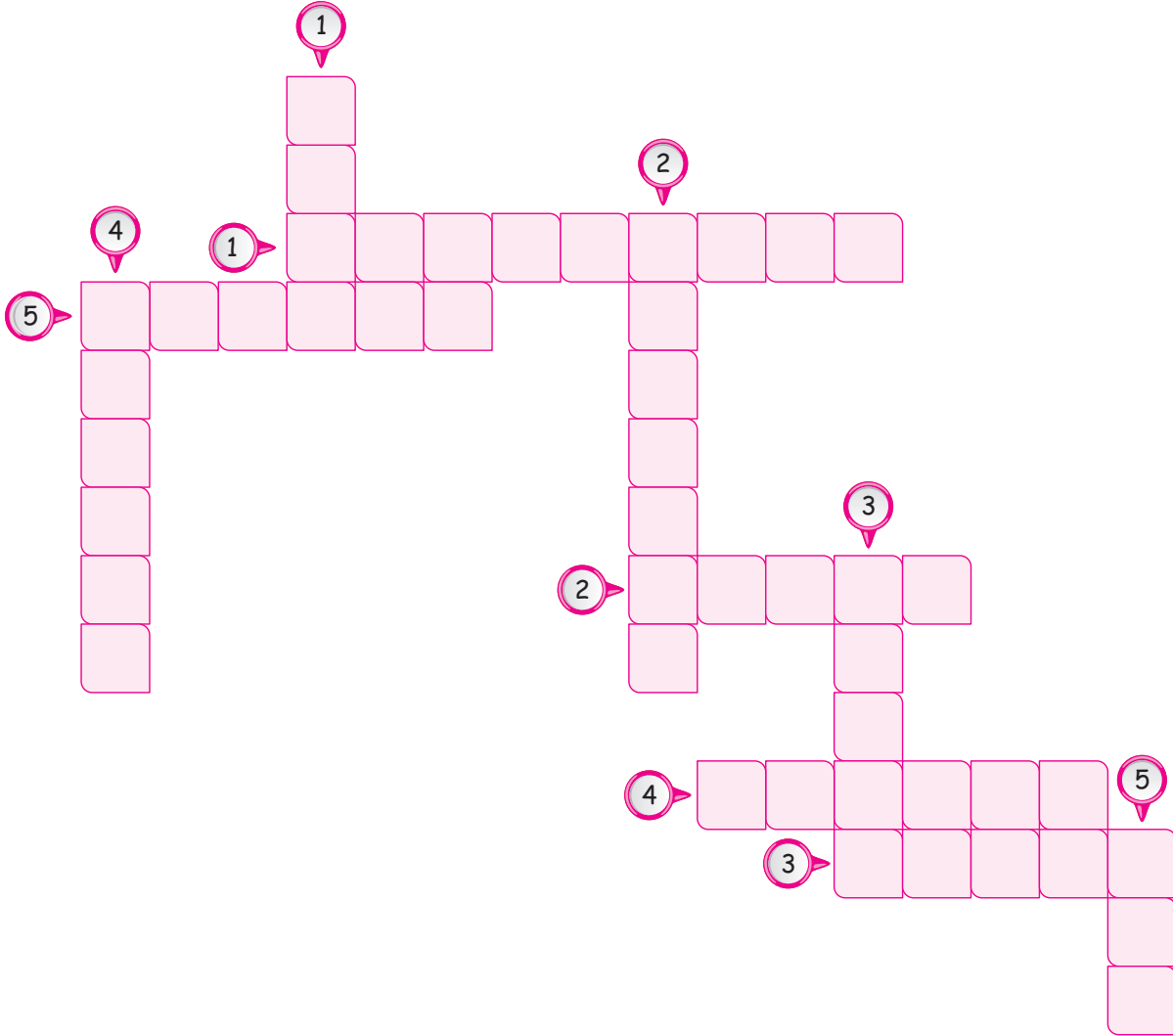
Etkinlik - 2

Aşağıdaki cümlelerde doğru olanları ✓, yanlış olanları ✗ ile işaretleyiniz.

			
		Doğru	Yanlış
a.	Haritaların çiziminde kullanılan kullanılan küçültme oranına ölçek adı verilir.		
b.	Fiziki haritalarda kullanılan yeşil renk bölgelerdeki bitki örtülerini gösterir.		
c.	Her haritada çizimi yapılan bölgenin yeryüzü şekilleri görülebilir.		
d.	Bir bölgede görülen ve o bölgenin bitki örtüsünün belirlenmesini sağlayan hava olaylarına hava durumu denir.		
e.	Ülkemizin kuzey kesimlerinde görülen kutup iklimi nedeniyle turizm faaliyetleri çok az görülür.		
f.	İç Anadolu Bölgesi'nde görülen karasal iklim, bozkır bitki örtüsünün oluşmasına neden olmuştur.		
g.	Karadeniz Bölgesi'nin kırsal kesimlerinde ahşap evler kullanılır.		
h.	Ülkemizde sanayi tesislerinin fazlalığı nedeniyle nüfusun en fazla olduğu bölge Marmara Bölgesidir.		
ı.	İnsanların doğa koşullarını değiştirmesi olumsuz hiç bir sonuca neden olmaz.		
i.	En fazla can kaybının yaşandığı doğal afet erozyondur.		
j.	Ülkemizde sel felaketinin en fazla yaşandığı bölge Karadeniz Bölgesidir.		
k.	Ülkemizin genelinde görülen karasal iklim nedeniyle tahıl tarımı yoğun olarak yapılmaktadır.		

Etkinlik - 3

Aşağıda verilen bulmacayı çözünüz.

	Yukarıdan Aşağıya		Soldan Sağa
1.	Akdeniz Bölgesi'nde görülen bitki örtüsüdür.	1.	Yıllık sıcaklık farkının en az olduğu iklimdir.
2.	Karasal iklimin hakim olduğu bölgelerde, toprağın su, rüzgâr vb. etkenlerle süpürülmesine denir.	2.	Karadeniz Bölgesi'nde bol yağış nedeniyle oluşan bitki türüdür.
3.	Yağış miktarının fazla olduğu alanlarda, kırsal kesimlerde kullanılan konut tipidir.	3.	Çevresine göre yüksekte kalan geniş düzlüklere denir.
4.	Bir bölgede tarım yapılması için uygun olması gereken doğal etkidir.	4.	Bir bölgede sanayi tesisi kurabilmek için, elverişli olması gereken en önemli beşeri unsurdur.
5.	Çevresine göre alçakta kalan, tarım için elverişli olan geniş düzlüklerdir.	5.	Bacasız sanayi olarak bilinen, hem yerli hem de yabancı turistlerin ekonomiye yaptığı katkıdır.

Etkinlik - 4

Aşağıda verilen bilgileri okuyup karşlarına hangi iklim ile ilgili olduğunu yazınız.

a.	Dört mevsimin yağışlı olduğu, yıllık sıcaklık farkının az olduğu iklim.	
b.	Yıl içerisinde güneşli gün sayısının en fazla olduğu iklim.	
c.	Kırsal kesimlerde konut yapımında taşların kullanıldığı iklim.	
d.	Kış mevsimi ile yaz mevsimi arasında sıcaklık farkının en fazla olduğu iklim.	
e.	Doğal bitki örtüsü kısa boylu makilerden oluşan iklimdir.	
f.	Çay tarımının yapılması için en uygun hava şartlarına sahip olan iklimdir.	
g.	Tahıl tarımının yağışlar nedeniyle yapılamadığı iklimdir.	
h.	Kerpiç evlerin kullanımının en yaygın olduğu iklimdir.	
ı.	Turunçgil tarımının yaygın olarak yapıldığı iklimdir.	
i.	Ülkemizin bulunduğu konum itibariyle, etki alanı en geniş iklimdir.	
j.	Denizden uzak, iç kesimlere doğru gidildikçe yazların çok sıcak olduğu iklimdir.	
k.	Marmara'nın güneyinde görülen, zeytin tarımının yapılması için uygun olan iklimdir.	
l.	Kar yağışının hemen hemen hiç görülmediği, kış mevsiminin yağmurlarla geçtiği iklimdir.	

Etkinlik - 5

Aşağıda verilen cümlelerdeki boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

Karadeniz   Vadi   Erozyon
 Ege   Ulaşım
 Fiziki   Doğal afet   Göl
 İklim   Tahıl

- Doğa olayları sonucu oluşan, can ve mal kayıplarına neden olan olaylara ..... denir.
- Bitki örtüsünden yoksun alanlarda, yağışların ve rüzgarın etkisiyle ..... oluşur.
- Dağların denize dik uzandığı, deniz etkisinin iç kısımlara girebildiği bölge .....'dir.
- ..... sayesinde bir bölgedeki sanayi tesislerinin sayısı artar ve bölge ekonomik açıdan kalkınır.
- Dört mevsim ılıman olan ve yağış miktarı en fazla olan iklim .....'dir.
- Karasal iklimin görüldüğü yerlerde ..... tarımı yaygın olarak yapılır.
- Geniş alanlarda etkili olan ..... koşulları insan yaşamını olumlu ya da olumsuz etkiler.
- Akarsuların yatağını aşındırarak oluşturdukları uzun çukurluklara ..... denir.
- Yeryüzü şekillerinin gösterildiği ..... haritalarda renkler kullanılır.
- Karalar üzerindeki çukur alanların sularla dolması sonucu oluşan yeryüzü şekline ..... denir.

Etkinlik - 6

Aşağıda verilen bilgileri ilgili oldukları kavramla eşleştiriniz.

Haritalarda gösterilen şekillerin ne anlama geldiği gösteren, haritaların dili olarak kabul edilen bölüm.

1 Hava durumu

Karadeniz Bölgesi'nde çok sayıda olan, etrafına göre yüksekte kalan geniş düzlüklere denir.

2 Heyelan

Dar alanlarda etkili olan, kısa süreli hava olaylarına denir.

3 Deprem

Ülkemizin iç kesimlerinde görülen, sıcaklık farkının fazla olduğu iklimdir.

4 Lejant

Kırsal alanlarında taş konutların olduğu, deniz turizminin geliştiği iklimdir.

5 Karasal

Ülkemizde en fazla can ve mal kaybına neden olan doğal afettir.

6 Doğu Anadolu

Yağışın fazla olduğu alanlarda eğimli arazilerin aşağı doğru hareket etmesine denir.

7 Plato

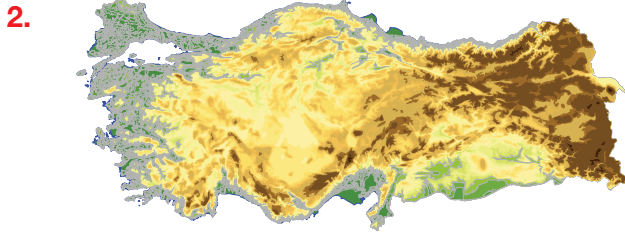
Ülkemizde çığ felaketinin en fazla yaşandığı yerdir.

8 Akdeniz

TEST 1

1. Yeryüzündeki herhangi bir yerin küçültülerek çizilmesine harita denir. Haritalar kullanım amaçlarına göre farklı yöntemlerle çizilir. Bu yöntemlerden biri de renklendirme yöntemi ile çizilen fiziki haritalardır. **Fiziki haritaların kullanım amaçları dikkate alındığında, aşağıda verilenlerden hangisini bu haritalardan bulamayız?**
- A) Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan dağlık alanların en yüksek zirvesini.
B) Ege Bölgesi'nde bulunan vadilerin konumunu
C) İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan ovalardaki tarım nüfus yoğunluğunu.
D) Akdeniz Bölgesi'nde bulunan deltaların hangi akarsuların etrafında olduğunu.

Türkiye fiziki haritası incelendiğinde, Türkiye için aşağıdaki ifadelerden hangisi söylenemez?

- A) Doğudan batıya doğru gidildikçe yükselti arttığı için renkler koyulaşır.
B) İç kesimlerden kıyı kesimlere doğru gidildikçe deniz seviyesine yaklaşıldığı için yeşil renk kullanılır.
C) Ülke içerisindeki akarsular mavi renkle gösterilir.
D) İç Anadolu Bölgesi'ndeki platolar geniş yer kapladığı için genel olarak sarı renk kullanılır.

3.

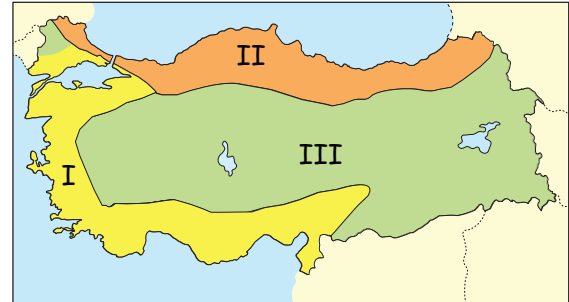
Yaşadığımız yerde kışlar çok soğuk geçer ve uzun sürer. Bu nedenle bölgede tarımsal faaliyetler kısıtlı alanlarda yapılır. İhtiyaçlarını karşılayabilmek için hayvancılık faaliyetlerine yönelmişlerdir.

Buna göre Mehmet bulunduğu bölgenin ikliminin hangi unsur üzerindeki etkisinden bahsetmiştir?

- A) Ulaşım
B) Sağlık
C) Ekonomi
D) Turizm

ÇİTA YAYINLARI

4.

Haritadaki numaralandırılmış bölgelerde görülen iklim tipleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak belirtilmiştir?

	I	II	III
A)	Karadeniz İklimi	Akdeniz İklimi	Karasal İklim
B)	Akdeniz İklimi	Karasal İklim	Karadeniz İklimi
C)	Karadeniz İklimi	Karasal İklim	Akdeniz İklimi
D)	Akdeniz İklimi	Karadeniz İklimi	Karasal İklim

TEST 1

5.

	Doğru	Yanlış
1. Ülkemizde kış mevsiminde tüm şehirlerde aynı iklim görülür.		
2. Hava durumu gün içerisinde değişiklik gösterir.		
3. Ülkemizde kıyı kesimlerden iç kesimlere doğru gidildikçe karasallık artmaktadır.		

Tablonun doğru olması için aşağıdaki işaretlemelemelerden hangisi yapılmalıdır?

A)	Doğru	Yanlış	B)	Doğru	Yanlış
		✓		✓	
	✓				✓
		✓			✓
C)	Doğru	Yanlış	D)	Doğru	Yanlış
	✓				✓
		✓		✓	
	✓			✓	

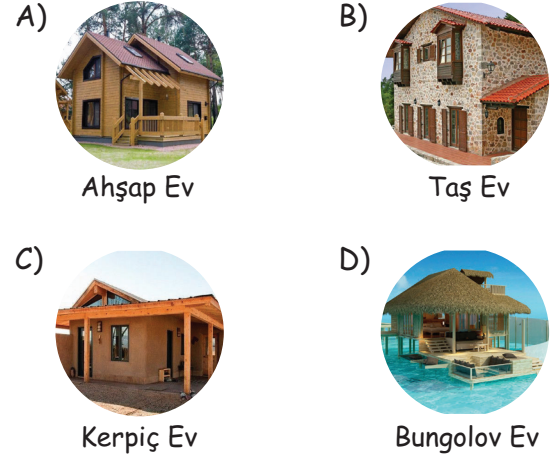
6. Karasal iklimde yaz ayları kurak geçtiği için suyu seven tarım ürünlerinin yetiştirilmesi zordur. Bu nedenle bölgede yaşayan çiftçiler birçok tarım ürününü yetiştiremez.

Karasal iklim şartlarında aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisinin yetiştirilmesi diğerlerine göre daha zor ve maliyetli olur?

- A) Tütün B) Buğday
C) Mercimek D) Yulaf

7. Akdeniz ikliminde yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçer. Yıl içerisindeki güneşli gün sayısı fazladır. En fazla yağışı kış mevsiminde alır, bu yağışlar genellikle yağmur şeklindedir.

Akdeniz ikliminin genel özelliklerine bakıldığında, bu iklimde bulunan kırsal yerleşmelerin konut tipi hangisidir?

8. Karadeniz Bölgesi ülkemizde en fazla yağış alan yerdir. Bu nedenle bölgenin genelinde tahıl tarımı yapılamaz. Yetiştirilecek ürünlerin yağışı sevmesi gerekmektedir. Yağış miktarının fazla olduğu dönemlerde ise zaman zaman seller yaşanmaktadır. Bu durum da hayatı olumsuz etkilemektedir.

Buna göre;

- I. İklim, ekonomik faaliyetleri etkiler.
II. İklim şartları doğal afetlerin oluşumunda etkilidir.
III. Tahıl tarımı sadece Karadeniz ikliminde yapılmaz.

yargılarından hangisine ya da hangilerine ulaşılabilir?

- A) I ve II B) II ve III
C) I ve III D) Yalnız II

1. Her bölgenin kendine özgü bir nüfus yapısı vardır. Bazı alanlarda nüfus miktarı fazlayken bazı alanlarda bu miktar oldukça azdır. Nüfus miktarının değişiklik göstermesinde doğal ve beşeri unsurlar etkilidir.

Buna göre;

- I. Madencilik
- II. Turizm
- III. Bitki Örtüsü
- IV. Su Kaynakları

verilenlerden hangileri bir bölgedeki nüfus miktarının değişimini etkileyen doğal unsurlar arasındadır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I ve III

2. Aşağıdakilerden hangisi Akdeniz Bölgesi'nin özellikleri arasında yer almaz?

- A) Yaz mevsiminin uzun geçmesi ve güneşli gün sayısının fazla olması nedeniyle deniz turizmi gelişmiştir.
- B) İklim şartları elverişli olduğu için Türkiye'de seracılık faaliyetlerinin en fazla yapıldığı bölgedir.
- C) Hava koşullarının uygun olması nedeniyle tarımsal çeşitlilik fazladır.
- D) Dağların uzanış yönü nedeniyle kıyı ile iç kesimler arasındaki ulaşım kolaydır.

3. İhtiyaçlarımızı karşılayabilmek için doğal koşulları kendimize göre şekillendiririz. Bu şekilde doğa şartlarının olumsuz etkilerini ortadan kaldırmış oluruz.

Aşağıda verilenlerden hangisi insanların doğa üzerindeki etkisine örnek olarak gösterilemez?

- A) Karadeniz ile İç Anadolu Bölgesi'nin arasındaki ulaşımı kolaylaştırmak için dağların delinerek tünellerin açılması.
- B) Fırat Nehri üzerine köprüler yapılarak insanların karşıya geçebilmesi.
- C) Küresel ısınmaya karşı insanlığın hep birlikte önlemlere uyması
- D) Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan madenlerin yer altından çıkarılarak işlenmesi.

ÇİTA YAYINLARI

4.

Aşağıda verilenlerden hangisi deprem anında yapılabilecekler arasında yer almaz?

- A) Yıkılabilecek eşyaların duvara monte edilmesi gerekir.
- B) Masa gibi sağlam eşyaların altına girilmesi gerekir.
- C) Asansör ya da merdiven boşluklarından uzak durulması gerekir.
- D) Balkon ve pencerelerden uzak durulmalıdır.

5. İhtiyaçlarımızı karşılamak için doğadan yararlanırken, dikkat etmemiz gereken unsurlar vardır. Bu unsurlara dikkat etmediğimiz zaman doğal dengeye zarar verir, çevre sorunlarına neden oluruz.

Şehirlere yakın kurulan fabrikaların atıklarını arıtmadan, akarsu, göl, deniz vb. yerlere boşaltmaları aşağıdaki çevre sorunlarından hangisine neden olur?

- A) Hava kirliliği
- B) Erozyon
- C) Gürültü kirliliği
- D) Su kirliliği

6.

Bir bölgede sel felaketi sürekli yaşıyorsa, bu bölge ile ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Bölge akarsu yatağına yakın bir yerde bulunmaktadır.
- B) Bölgede şiddetli yağışlar sık sık görülmektedir.
- C) Bölgedeki bitki örtüsü zamanla tahrip edilmiştir.
- D) Akarsu kenarlarına bentler yapılmıştır.

7.

Babamın tayini nedeniyle buraya taşınmak zorunda kaldık. İlk duyduğumda çok üzülmuştüm. Yeni bir şehre gidecektik, kimseyi tanıımıyordum. Buraya gelirken yolda büyülenmiştim. Her yer yemyeşildi, kocaman ağaçlar sanki gökyüzüne değişiyordu. Genelde hava bulutluydu, gökyüzü harika görünüyordu. Ayrıca burada sürekli yağmur yağarmış, ben yağmurda yürümeyi çok severim.

Hasan'ın anlattıklarına bakılarak babasının tayininin hangi bölgeye çıktığını söyleyebiliriz?

- A) Doğu Anadolu Bölgesi
- B) Karadeniz Bölgesi
- C) Marmara Bölgesi
- D) İç Anadolu Bölgesi

8. İklim koşulları hayatımızın şekillenmesinde etkilidir.

İklim koşullarının etkileri düşünüldüğünde aşağıdakilerden hangisi üzerinde iklim etkisinden bahsedemeyiz?

- A) Tarım ürünleri
- B) Kılık kıyafet seçimi
- C) Yer altı kaynakları
- D) Konut tipi seçimi

ÖDEV - 1

1. Yaşadığınız şehrin bulunduğu bölgede yer alan yeryüzü şekillerini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Aşağıda verilen boşlukları doldurup, verilen tanımlara ikişer tane örnek yazınız.

Dar alanda, kısa süreli etki eden, değişken hava olaylarına ..... denir.

○ .....

○ .....

Geniş alanda etkili olan ve uzun süreli etkisini gösteren hava olaylarına .....

○ .....

○ .....

ÖDEV - 1

3. Aşağıda verilen boşlukları doldurunuz.

Nüfus Dağılımını Etkileyen Unsurlar	
<u>Doğal Unsurlar</u>	<u>Beşeri Unsurlar</u>
1-	1- .....
2-	2- .....
3-	3- .....
4-	4- .....

4. Ülkemizde görülen çevre sorunlarını yazıp, içlerinden birini seçerek hangi önlemler alınırsa bu sorunun çözülebileceğini yazınız.

.....

.....

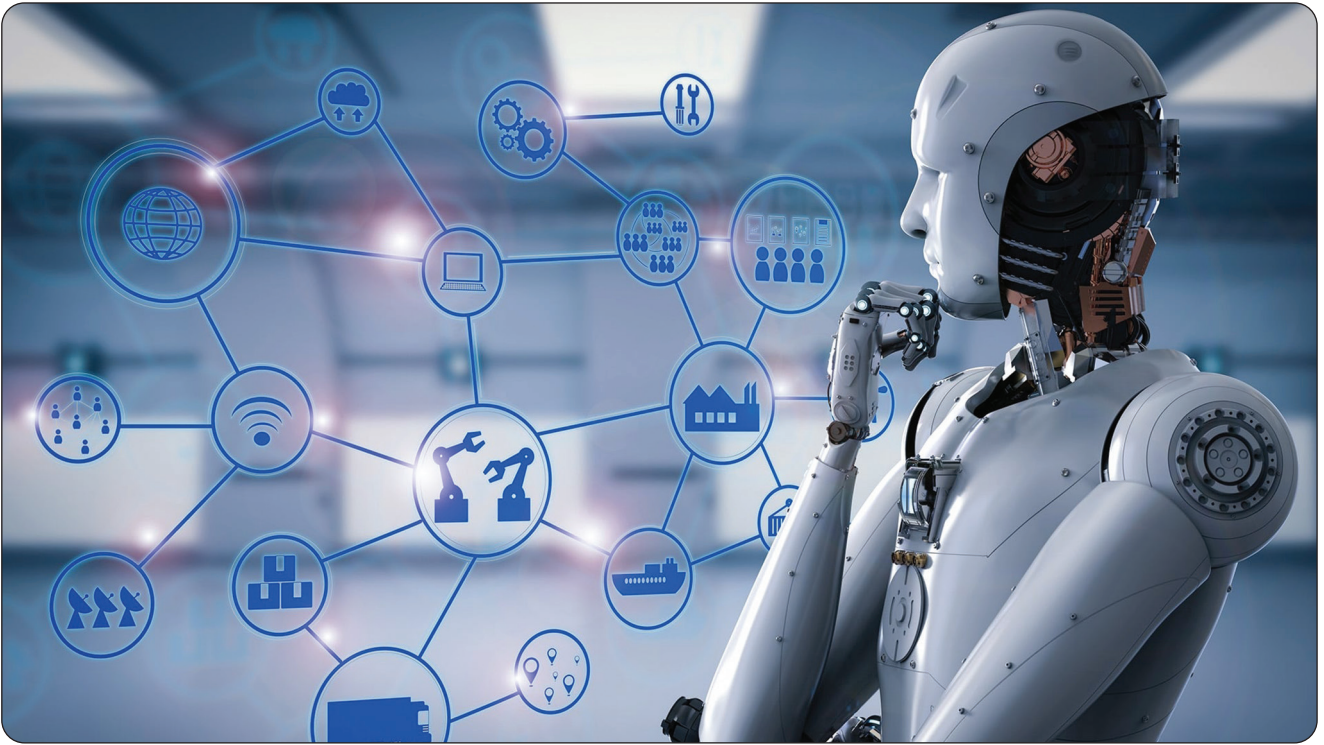
.....

.....

.....

.....

.....

BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM

- ☞ Teknoloji kullanımının sosyalleşme ve toplumsal ilişkiler üzerindeki etkisini tartışır.
- ☞ Sanal ortamda ulaştığı bilgilerin doğruluk ve güvenilirliğini sorgular.
- ☞ Sanal ortamı kullanırken güvenlik kurallarına uyar.
- ☞ Buluş yapanların ve bilim insanlarının ortak özelliklerini belirler.
- ☞ Yaptığı çalışmalarda bilimsel etiğe uygun davranır.

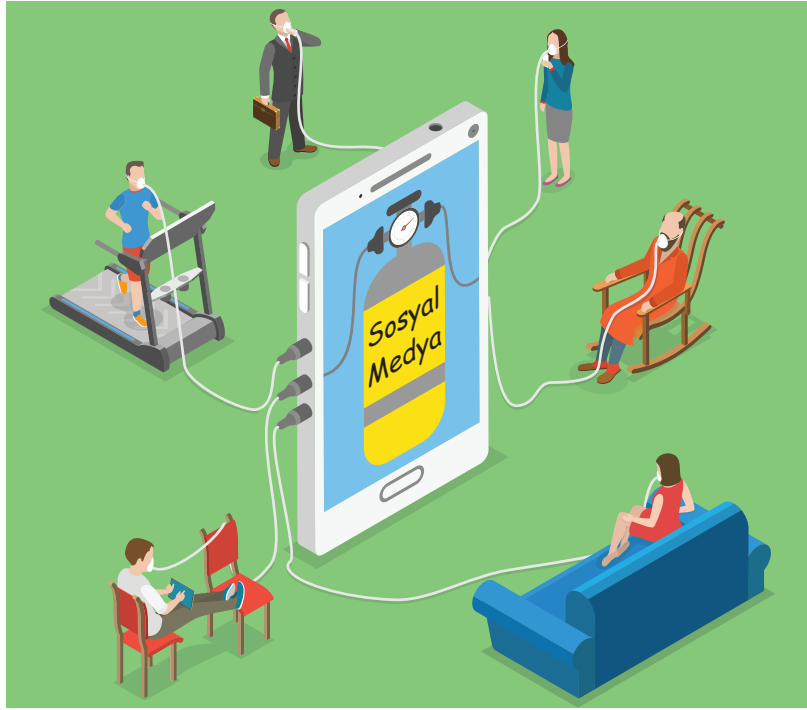

Toplum ve Teknoloji

Verilen karikatürü inceleyerek anlatılmak isteneni boş bırakılan yere yazıp, sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Teknoloji, bilginin gücünü araçlarla kullanabilmektir. Günümüzde insanlık teknolojinin esiri olmuş durumdadır. Hayatımızın her saniyesinde bir teknolojik alet yanı başımızda. Sabah bizi uyandıran alarm, işe gitmek için kullandığımız anahtarsız arabalar, kapıdan girerken okuttuğumuz kartlar.

Günümüz teknolojisi ile hayatımız oldukça kolaylaştı. Günlük hayatta hemen hemen her işimizi teknolojik aletlerle yapıyoruz. Ev temizliğinden, market alışverişine, banka işlemlerinden, yemek siparişine kadar her işimizi dakikalar içinde halledebiliyoruz. İnsanlar çok kısa süre içerisinde teknolojiye ayak uydurdular ve hayatlarının vazgeçilmezi haline getirdiler.

Teknolojinin hayatımızdaki etkisini, sabah evden çıktığınızda cep telefonunuzu unuttuğunuzda hissettiğiniz duygu ile açıklayabilirsiniz.

Teknolojinin Toplumsal İlişkilerimizdeki Etkisi

Yalnız ve sosyallikten uzak çocukların yetişmesinin en büyük sebebi.
Bilinçsiz teknoloji kullanımı.

İnsanların yüz yüze iletişimi azalır.

İnsanların birbirlerine ulaşması kolaylaşır.

İnsanlar toplum hayatından uzaklaşır.
Arkadaşlıklar sanal ortamda yaşanır.

Yıllar önce arkadaşlık yapıp, zamanla birbirinden uzaklaşan insanların birbirini bulmaları kolaylaşır.

Aile içi ilişkilerde bağlılık azalır.

Komşuluk ilişkileri zamanla azalır.

Haberleşme ağı genişler, insanlar birbirlerine kısa sürede ulaşabilir.

İnsanlar arası güven duygusu azalır.

Teknolojiyi bilgi çağında hayatımızdan çıkarmak imkansızdır. Fakat kullanımını azaltarak gerçek dünya ile bağlantılarımızı güçlendirip, sosyal hayatımızı yaşayabiliriz.

Doğru Bilgiye Nasıl Ulaşırız?

Aile büyüklerinize sorarak, onların öğrencilik hayatlarında, kendilerine verilen ödevleri nasıl yaptıklarını, araştırma konularını hangi kaynaklardan faydalanarak hazırladıklarını öğreniniz.

Genel Ağ

Bilgiye ulaşmak için günümüzde genel ağdan fazlasıyla faydalanılmaktadır. Hayatımızın her anında merak ettiğimiz bilgiler genel ağın içerisinde yer almaktadır. Araştırdığımız konu ne olursa olsun, genel ağa yazacağımız bir kelime ile kütüphaneler dolusu bilgiye saniyeler içerisinde ulaşabiliriz. Geliştirilen arama motorları ile dünyanın neresinde olursak olalım, her konuda bilgi sahibi olabiliriz. Binlerce yıl öncesine ait kitaplar ya da günümüzde yazılan kitaplar hepsi bize bilgisayarımızın klavyesi kadar yakındır. Sabah kalktığımızda gün içerisindeki havanın durumunu, akşam televizyonda ne izleyeceğimizi ya da sırtımızın ağrısına nasıl çözüm bulabileceğimizi genel ağ üzerinden bulabiliriz.

Kitaplardan araştırma yaparken

Genel Ağ'dan araştırma yaparken

Berber Yapalım - 2

Genel Ağ'ın hayatımıza girmesiyle birlikte araştırmalarımızda ne gibi kolaylıklar sağladığını aşağıdaki boşluklara yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

Genel Ağdan araştırdığımız bilgileri göz önüne aldığımızda, ulaştığımız bilgilerin hepsi doğru mudur?

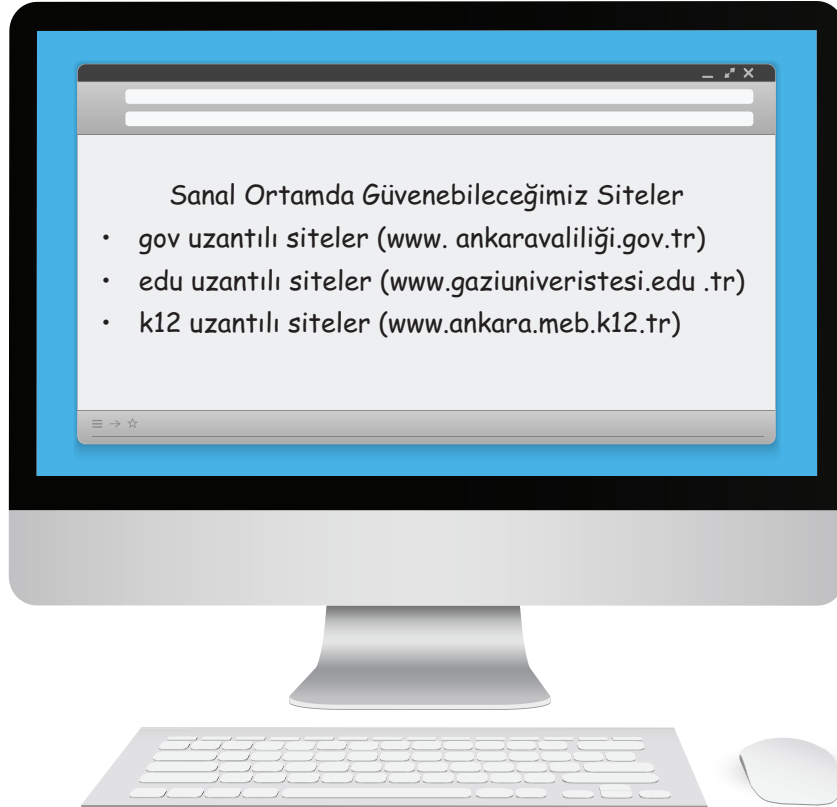
Baba az önce Genel Ağda okudum, vali okulları tatil etmiş, bu gece çok kar yağacakmış.

Valiliğin sitesinden mi okudun mu? Yalan haber olabilir. Çünkü haberlerde tam tersini söylüyor.

Bilgiye ulaşmanın en kolay yolu Genel Ağdır. Elimizin altında olan cep telefonlarından, tabletlerden gün içerisinde rahatlıkla istediğimiz bilgiye ulaşabiliyoruz. Fakat Genel Ağ kullanımında dikkat etmemiz gereken en önemli konu, ulaştığımız bilginin doğruluğudur.

Genel Ağ, sanal bir ortam olduğu için herkesin rahatlıkla ulaşip, bilgi yükleyebileceği bir yerdir. Tasarlanan her site bizlere doğru bilgi veriyor diyemeyiz. Doğru bilgilere sadece güvenilir sitelerden ulaşabiliriz. Bunlar genellikle resmi yani ...@gov.tr uzantılı sitelerdir.

Sanal Ortamda Doğru Bilgi

Güvenirlilik: Araştırma yaparken resmi kurumlara ait siteleri kullanmalıyız.

Güncellik: Elde ettiğimiz bilgilerin yazılış tarihine bakıp, yeni bir bilgi olup olmadığını kontrol etmeliyiz.

Değişik Kaynaklar: Tek bir siteye bağlı kalmamalıyız, bulduğumuz her bilgiyi farklı kaynaklardan da araştırıp karşılaştırmalıyız.

Beraber Yapalım - 3

1. Araştırmalarımızı yaparken nelere dikkat etmeliyiz?

.....
.....

2. Araştırma yaparken öncelikle hangi siteleri kullanmalıyız?

.....
.....

3. Araştırmalarımızda bulduğumuz her bilgiye inanmamalıyız, çünkü

.....
.....

Genel Ağı Nasıl Kullanmalıyız?

Aşağıdaki metni okuyarak verilen soruları yanıtlayınız.

Toprak'ın doğum günüydü ve çok heyecanlıydı. Bu doğum gününde babasından çok sevdiği oyuncak helikopteri istemişti. Babası da alacağına söz verdi. Bir türlü akşam olmuyordu, saatler geçmiyordu. Toprak annesine birkaç dakikada bir babasının gelmesine ne kadar kaldığını soruyordu.

Annesi mutfakta hazırlıklarını tamamlamıştı, doğum günü pastası yapılmıştı, içecekler masaya konmuştu. Toprak'ın gözü saatte kapının açılmasını bekliyordu. Babası sonunda gelmişti. Elinde kocaman bir kutu vardı. Toprak hemen kutuyu açtı, bir an önce oyuncuğıyla oynamak istiyordu. Helikopter istediğinden daha büyüktü, hemen pillerini taktı. Ama bir türlü çalışmıyordu, uçmuyordu. Toprak çok kızmıştı bu duruma, babasına da kızılıyordu bozuk oyuncuğı aldığı zannediordu. Babası ise sakince onu izliyordu. Sonra kutunun içerisindeki kullanma kılavuzunu çıkarıp beraberce okudular. Toprak nerde yanlış yaptığını anladı ve oyuncuğıyla saatlerce oynadı.

1. Toprak'ın oyuncuğı aldığı anda yapması gereken ilk şey ne olmalıydı?

.....
.....

2. Yeni aldığımız bir ürünü kullanmaya başlamadan önce neden kullanma kılavuzunu okumalıyız?

.....
.....

3. Kullanma kılavuzu olan ürünlere dört tane örnek verin.

.....
.....

Eğer bilgisayarımıza bir dosya indirmek istiyorsak bunu mutlaka güvenilir sitelerden yapmalıyız.

Evimizin dışında kullandığımız bilgisayarlarımıza mutlaka şifre koymalıyız. Şifremizi kesinlikle kimseyle paylaşmamalıyız.

Bilgisayarlarımızı kullanıma açmadan önce mutlaka virüs koruma programları yüklemeliyiz.

Tanımadığımız kişilerden gelen mesajları açıp, gönderilen linkleri kullanmamalıyız.

Alışverişin Yeni Adresi "Genel Ağ"

Günümüzde teknolojinin bize sağladığı kolaylıklardan yararlanmak için alışveriş siteleri kuruldu. Özellikle tüm dünyanın içinde bulunduğu Coronavirüs salgını nedeniyle alışveriş sitelerine olan rağbet her geçen gün arttı. Genel ağ üzerinden yapılan alışverişler bizlere hem zamandan tasarruf ettirdi, hem de sağlık açısından kendimizi güvende hissetmemizi sağladı.

Genel ağ üzerinden alışveriş yapmak çok kolay olduğu gibi çok büyük riskleri de içerisinde bulundurmaktadır. Bu nedenle mutlaka belirlenen kurallara uyarak alışverişimizi yapmalıyız.

Alışveriş yapacağımız sitenin adresini, adres çubuğuna kendimiz tam olarak girmeliyiz.

Güvenilir ve bize iade garantisi veren siteleri kullanmalıyız.

Şifremizi sanal klavye ile yazmalı ve kimseyle paylaşmamalıyız.

Ödeme noktasında 3D Secure sistemini kullanmalıyız.

Kredi kartımızla alışveriş yapmak yerine, sanal kart oluşturup kullanmalıyız.

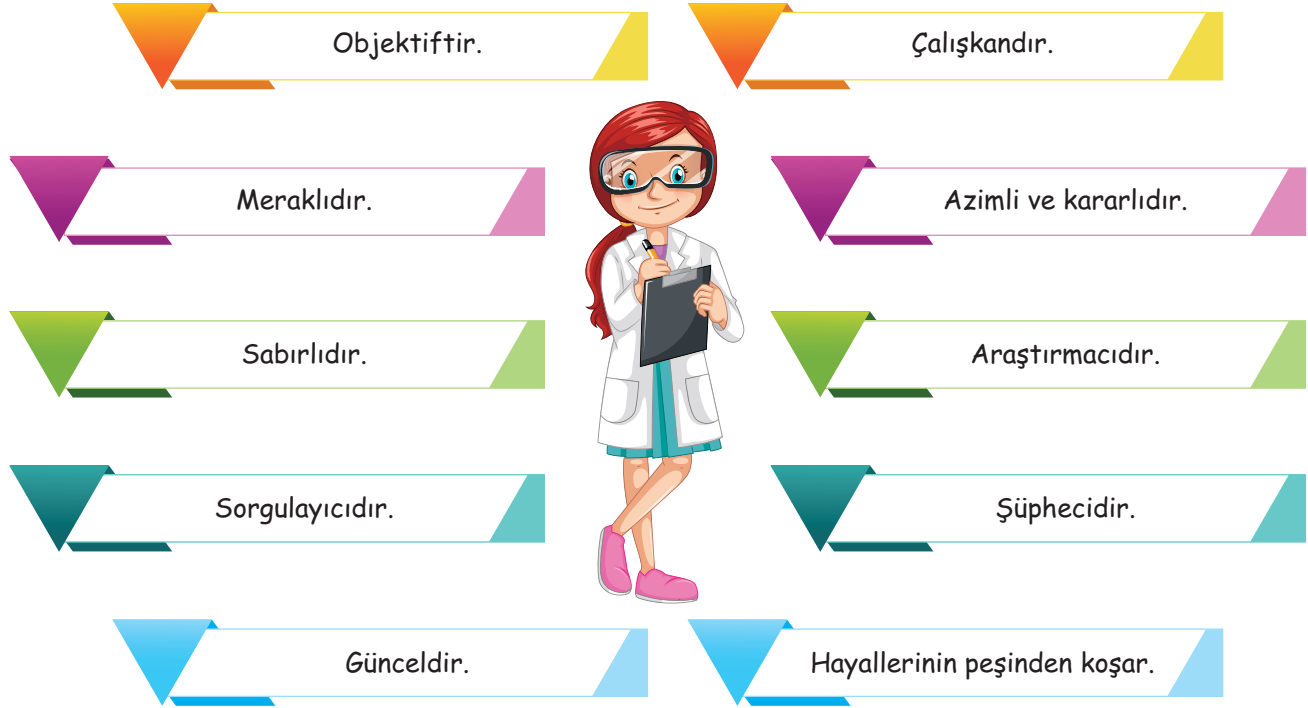
Bilim İnsanları

Deney ve gözleme dayanan yöntemlerle, gerçekliğe dayanarak yasalara ulaşan bilgi yolu, düzenli ve tutarlı bilgilere **bilim** denir.

İnsanlara faydalı olmak için uğraşan, araştırma yapan, doğru bilgiye ulaşmak için gözlem ve deneylerle çalışan kişilere **bilim insanı** denir.

Bilim İnsanın Özellikleri

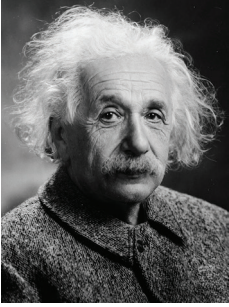
Bir yerde bilimin gelişebilmesi, bilim insanlarına sunulan imkanlara bağlıdır. Bu imkanların başında özgür düşünce vardır. Bilim insanları özgür oldukları yerlerde fikirlerini rahatlıkla söylerler. Bu durum Selçuklu ve Osmanlı Devletlerinde açıkça görülmüştür. Tıp biliminden, astronomiye kadar gelişen doğu bir tarafta, bilimsel çalışmalara şeytan işi diyerek karşı çıkan batı bir tarafta. Orta Çağ'da bilimin olduğu nokta tam da böyleydi.

İbn-i Sina (980 - 1037)

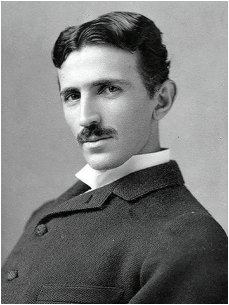
İslam dünyasının en önemli hekimlerindedir. Erken tıbbın babasıdır. Henüz mikroskop icat edilmeden, hastalıklarla ilgili araştırmalar yapıp, mikropları incelemiştir. Hayatı bilimsel çalışmalarla geçmiştir. Ortaya çıkan hastalıkların nedenini ve iyileştirme metodunu bulmak için günlerce uyumadan çalışmalar yapmıştır. Avrupalılar İbn-i Sina'nın yazdığı kitapları kendi dillerine çevirerek, ders kitabı olarak kullanmışlardır. Avrupa'da kendisini Avicenna olarak tanırlar.

Albert Einstein (1879- 1955)

Okula ve eğitime bakış açısı öğretmenlerine göre farklı olduğu için her zaman tepki almıştır. Ezberci eğitime hep tepki göstermiştir. Eğitimin mantık çerçevesi içerisinde olmasını söyleyip, deneylerle desteklenmesi gerektiğini söylemiştir. Her zaman kendisinin çok zeki olduğunu söyleyenlere, zeki olmadığını sadece çok çalıştığını ve yaptığı yanlışları tekrarlamadan çözüme ulaşmak için defalarca uğraştığını söylemiştir.

Nikola Tesla (1856-1943)

Babası kendisinin bir din adamı olmasını istese de, Tesla küçük yaşta ilgi duyduğu fiziğe yöneldi. Matematik ve fiziğe olan ilgisi her şeyin önündeydi. Küçük yaşlarda kurduğu ücretsiz enerji dağıtımı hayalinin peşinden koştu. Günümüzde bile hala bilim insanları, Tesla'nın yaptığı incelemelerin ışığında araştırmalar yapıyor.

Aziz Sancar (1946 - ...)

Dünyaca ünlü, Nobel ödüllü bilim insanı. Mardinli çiftçi bir ailenin sekiz çocuğundan biri. Eğitim aşığı, okumayı ve çalışmayı seven kişiliğiyle tanınır. Öğrencilik zamanlarında günün on sekiz saatini çalışmaya ayıran bir kişidir.

Ali Kuşçu (1400 - 1474)

Küçük yaşlarda matematik ve astronomiye olan ilgisi nedeniyle bu alanlarda eğitim almanın hayaliyle yaşadı. İlerleyen yaşlarda aldığı eğitimi daha da üst seviyelere çıkarmak için Kirman'a gitti. Orada aldığı eğitimle çok önemli araştırmalar yaptı. Fatih Sultan Mehmet'in daveti üzerine Ayasofya Medresesi'ne müderris oldu.

Beraber Yapalım - 4

1. Bilim insanlarının hayatları göz önüne alındığında genel özellikleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

.....

.....

.....

.....

2. Dünyanın tanıdığı bir bilim insanı olsaydınız hangi alanda tanınmak isterdiniz , neden?

.....

.....

.....

.....

3. Türk - İslam dünyasındaki bilim insanlarının sayısının fazlalığının sebebi sizce nedir, açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

Bilimsel Etik

Hırsızlık, birisine ait olan herhangi bir şeyin başkası tarafından alınmasına denir. Bize ait olan bir malın başkası tarafından çalınması bize üzüntü verir. Evimize giren hırsızın evdeki değerli eşyalarımızı çalması, kapının önünde duran arabamızın çalınması bizim yıllarca yaptığımız birikimlerimizin başkası tarafından bir anda alınmasıdır. Bu durum yaptığımız birikimlerin kaybolmasına ve hayatımızın bir anda başa dönmesine neden olacaktır.

Hırsızlık sadece bir malın çalınmasıyla da oluşmaz, bir bilginin çalınması da aynı derecede hırsızlıktır. Başkasının araştırıp bulduğu bir bilgiyi kendimizinmiş gibi göstermek **intihal** yani akademik hırsızlıktır.

Bilimsel Araştırma Basamakları

1. Araştırma Konusunun Tespiti

Araştırma yapılırken öncelikle yapacağımız araştırmanın konusunu belirlemeliyiz.

2. Hipotezlerin Yazılması

Araştırma ile ilgili varsayımları (hipotez) belirlemeliyiz.

3. Konu ile İlgili Veri Toplama

Kitap, dergi, internet, ansiklopedi gibi kaynaklardan bilgi toplamalıyız.

4. Bilgilerin Sınıflandırılması

Kaynaklardan topladığımız bilgileri sınıflandırarak varsayımlarımıza uygunluğunu test etmeliyiz.

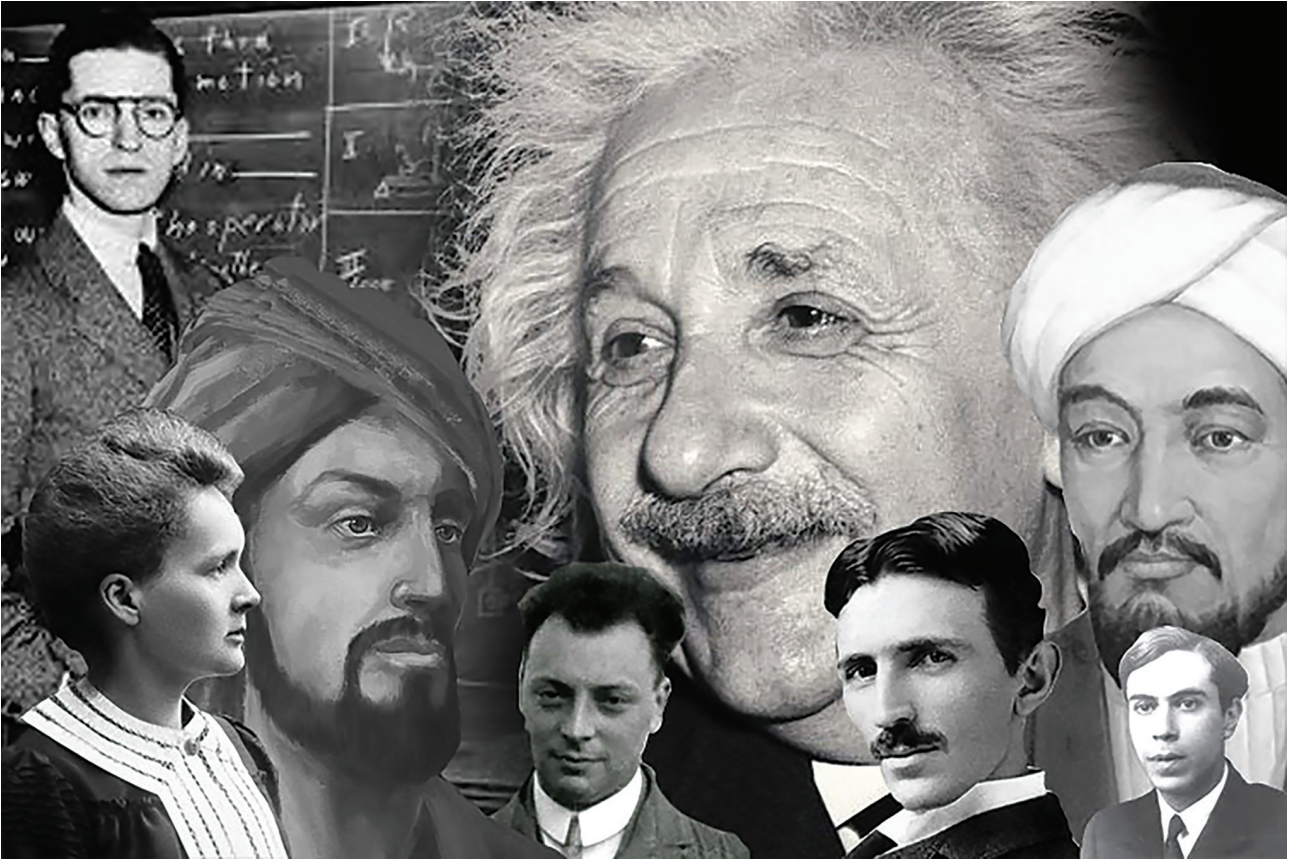
5. Araştırmanın Sonuçlandırılması

Araştırma konumuzla ilgili bütün bilgileri bir araya getirerek rapor oluşturmalıyız.

Araştırmamızı bitirdiğimizde mutlaka yararlandığımız kaynakları belirtmeliyiz.

Araştırmamızın sonuna kaynakça bölümünü eklemeliyiz. Kaynakça bölümünde;

- ✎ yararlandığımız kitabın yazarının adı, soyadı
- ✎ yararlandığımız kitabın adı
- ✎ basıldığı yayınevi
- ✎ basıldığı tarihi mutlaka belirtmeliyiz.

Örnek Soru

Eskiden misafirliklerde büyükler saatlerce sohbet eder, çocuklar birbirleriyle oyun oynardı. İlerleyen saatlerde meyve tabakları gelir, sohbet iyice artardı. Büyükler, küçüklerle şakalaşır, büyüklerin anlattıkları hikâyeler zevkle dinlenirdi. Vaktin nasıl geçtiğini kimse anlamazdı. Son zamanlarda ise misafirlikler televizyonun ve bilgisayarın egemenliği altına girmiş durumdadır. Büyükler oturup dizi izlerken, çocuklar bilgisayar başında vakitlerini geçirmektedir. Yapılan sohbet birkaç cümleyle sınırlı kalmakta, çocukların yüzünü görmek ise imkânsız.

Verilen metinde anlatılmak istenen durum aşağıdaki seçeneklerin hangisinde en doğru şekilde ifade edilmiştir?

- A) Teknoloji insanların hayatına girdiğinden beri, insanlar günlük hayatlarında büyük kolaylıklar yaşadı.
- B) Teknolojinin insanların hayatına girmesi, insanların yüz yüze iletişimde olumsuzluklara neden oldu.
- C) Çocukların teknoloji ile gereğinden fazla ilgilenmeleri, onların sağlık problemleri yaşamalarına neden olabilmektedir.
- D) Teknolojinin yanlış kullanımı, geri dönüşü olmayan sorunlara neden olabilmektedir.

Biz Çözdük

Teknoloji insanların sosyal hayatlarıyla ilgili konularda olumsuzluklara neden olabilmektedir. İnsanlar misafirlikte bile teknolojinin esiri olup, sohbet etmeyi bir kenara bırakıyorlar, bu nedenle yüz yüze iletişimimiz azalıyor. Doğru cevap B seçeneğidir.

Örnek Soru

İnsanlar günlük ve akademik hayatlarında karşılaştıkları her problemde, genel ağ üzerinden çözümler arayabilmektedir. Fakat Genel Ağda karşılaşılan her bilginin doğru olduğunu söylemek mümkün değildir. Çünkü genel ağ, sınırları olmayan bir alan olduğu için herkes istediği bilgiyi buraya yazabilmektedir.

Genel Ağ'dan yapılan araştırmalarda en doğru bilgiye ulaşabilmek için aşağıdakilerden hangisi uygulanabilecek yöntemler arasında gösterilemez?

- A) Araştırmayı yaptığımız sitenin güncel bilgilerle yenilenmiş olmasına dikkat edilmelidir.
- B) Araştırma yapılan sitenin gov ya da edu uzantılı sitelerden olmasına dikkat edilmelidir.
- C) Araştırma yaptığımız sitenin bize sunduğu bilgilerin doğruluğunun tüm dünya tarafından kabul edilmesi gerekir
- D) Araştırmanın en doğru şekilde tamamlanması için bilgilerin farklı kaynaklardan teyit edilmesi gerekir

Biz Çözdük

Genel ağ, verilen bilgilerin tamamının kontrol edilememesi nedeniyle insanlara yanlış bilgiler verebilmektedir. Bu nedenle güncel ve garantili sitelerden, öğrendiğimiz bilgileri farklı kaynaklarda da doğrulamamız gerekir. Ama her bilginin dünyadaki herkes tarafından kabul edilmesi imkânsızdır. Doğru seçenek C'dir.

Örnek Soru - 3

Bilim insanları yaptıklarıyla adlarını tarihe altın harflerle yazdırmış insanlardır. Hayatlarını çalışmaya adanmış bu insanlar, yaptıklarını tüm insanlığın yararına yapan kişilerdir. Kendilerine çıkar elde etmek için çalışan bir insan, bilim insanı olamaz.

Öğretmen öğrencilere bu hatırlatmayı yaptıktan sonra sınıftan bilim insanlarının özelliklerini söylemelerini istemiştir. Öğretmenin sorusuna cevap veren öğrencilerden hangisi bilim insanlarının özellikleri hakkında yanlış bir yorum yapmıştır?

A)

Bilim insanları yaptıkları hatalardan her zaman ders çıkararak çalışır ve o hataları tekrarlamadan çalışmalarına devam eder.

B)

Yeni bir çalışma gerçekleştirmeden önce, yapılacak işleri önceden planlar ve bu planlar doğrultusunda hareket eder.

C)

Defalarca yanlış yapsalar bile, bu yanlışlardan hiç sıkılmadan, bıkmadan sabrederek defalarca deneyerek çalışmalarına devam ederler.

D)

Bir bilim insanı kendisinden önce yapılmış olan çalışmalarını alıp kendi çalışmalarına kaynak belirtmeden eklemeyebilir.

Sen Çöz - 3

Etkinlik - 7

Verilen bulmacadaki kutuların içerisinde gizli olan 9 kelimeyi bularak ne anlama geldiklerini yazınız.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

Etkinlik - 8

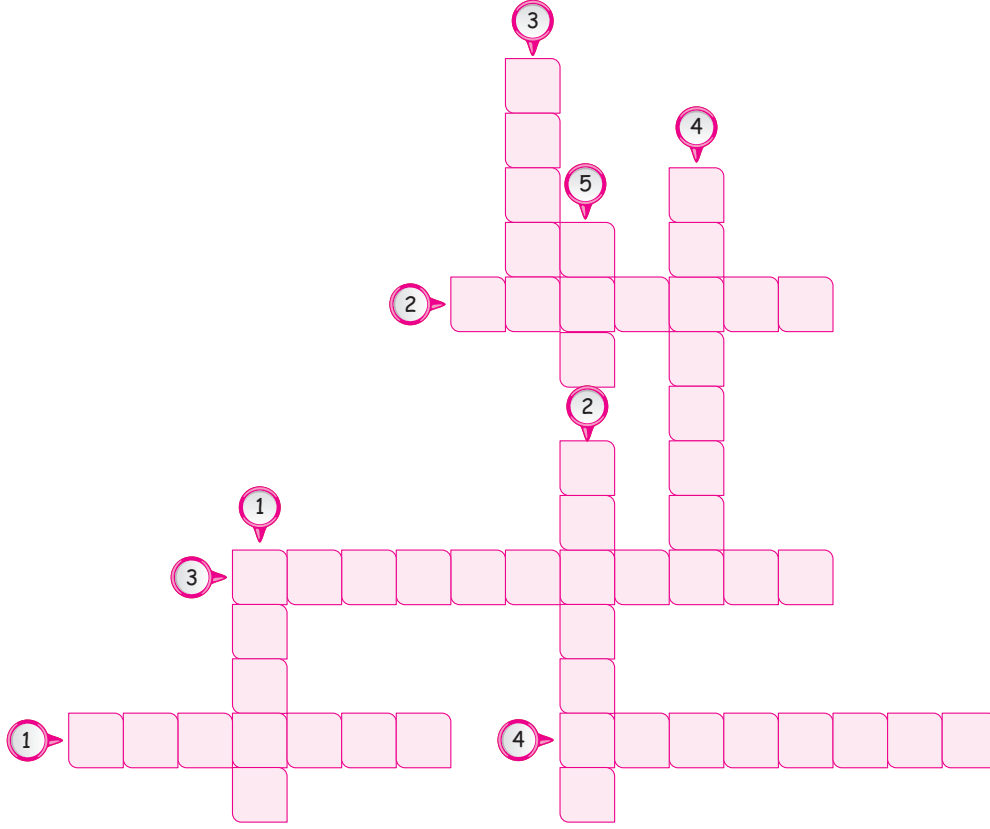
Aşağıdaki cümlelerde doğru olanları ✓, yanlış olanları ✗ ile işaretleyiniz.

		Doğru	Yanlış
a.	Teknolojik gelişmeler hayatımızı kolaylaştırdığı gibi olumsuz etkilere de neden olmuştur.		
b.	Teknolojinin gelişmesi ile aile içerisinde sosyal bağlar güçlenmiştir.		
c.	Günümüzde bilgiye ulaşmak için en fazla kullanılan yer kütüphanelerdir.		
d.	Genel Ağdan ulaşılan bilgilerin farklı kaynaklardan birkaç kez doğrulanması gerekir.		
e.	Genel Ağ sürekli kendisini güncellediği için, bilgilerin güncelliğinden şüphe edilmesine gerek yoktur.		
f.	Bilgisayarlara bir dosya indirmeden önce mutlaka virüs programı yüklenmelidir.		
g.	Sanal ortamda şifre oluştururken unutulmaması gereken rakamlardan oluşan doğum tarihi kullanılmalıdır.		
h.	Sanal ortamda alışveriş yaparken güvenli bir sanal kart oluşturulmalıdır..		
ı.	Bilim insanların en önemli amaçları insanlığa faydalı olabilmektir.		
i.	Bir kaynaktan aldığımız bilgiyi istediğimiz yerde kullanabiliriz.		
j.	Bir araştırmaya başlarken öncelikle konunun tespiti yapılmalıdır.		
k.	Yapılan araştırmalarda alıntı yapılan kaynaklar mutlaka kaynakçada belirtilmelidir.		

Etkinlik - 9

Aşağıda verilen bulmacayı çözünüz.

	Yukarıdan Aşağıya		Soldan Sağa
1.	Deneysel çalışmalarla, gerçeklikten yararlanarak sonuç çıkararak düzenli bilgiye denir.	1.	Başka birine ait bir bilginin, kendisine aitmiş gibi gösterilerek yazılmasına denir.
2.	Araştırma yaparken işimizi kolaylaştıran, çok kısa sürede bilgilere ulaşabildiğimiz sanal ortamdır.	2.	Teknolojik gelişmeler nedeniyle, toplumdan kopuk, sanal ortamda yaşayan bireylere denir.
3.	Genel Ağ'dan herhangi bir dosyayı indirirken karşılaşılabilecek, bilgilerimize zarar verebilecek sorunların genel adına denir.	3.	Araştırmalar yaparak doğru bilgiyi yanlış bilgi-den ayırmaya çalışan kişilere denir.
4.	Araştırmalar bittikten sonra yararlanılan kaynakların yazıldığı bölümdür.	4.	Fatih Sultan Mehmet'in daveti ile İstanbul'a gelip Ayasofya'da müderrislik yapan bilim insanıdır.
5.	Resmi kurumların kullandığı internet sitelerinin uzantısına denir.		

Etkinlik - 10

Hayatını merak ettiğiniz bir bilim insanını araştırarak, aşağıdaki bölümleri doldurunuz.

Bilim İnsanın Adı:

.....

.....

Nerelerde Eğitim Aldığı:

.....

.....

Hangi Alanlarda Çalışma Yaptığı:

.....

.....

Günümüze Etkileri:

.....

.....

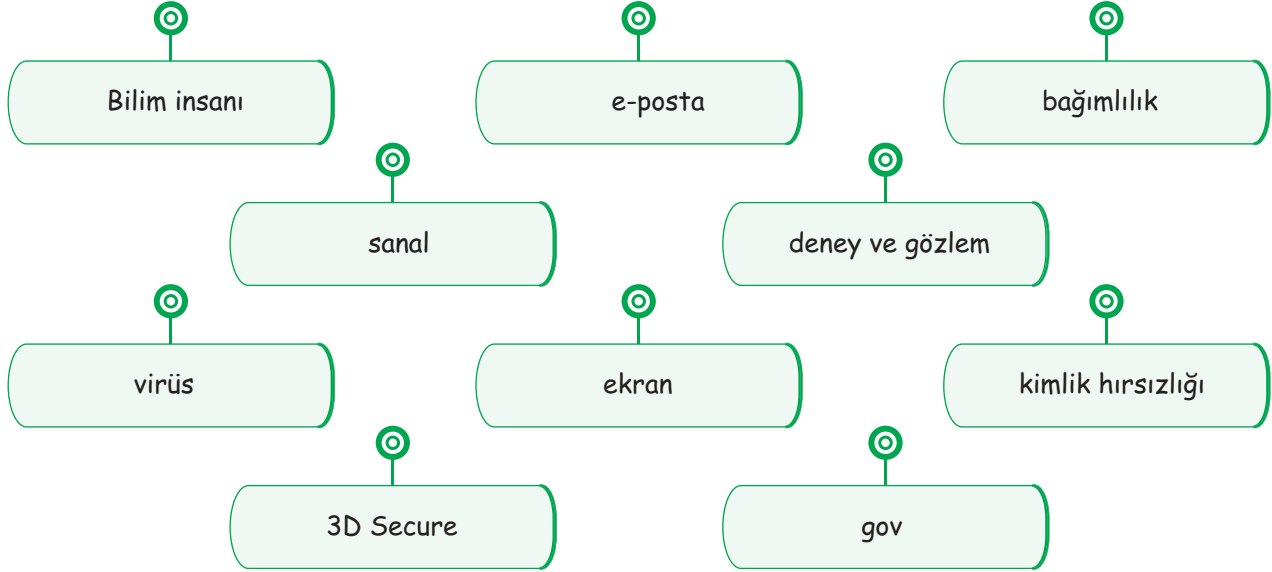
Yararlandığınız Kaynaklar:

.....

.....

Etkinlik - 11

Aşağıda verilen cümlelerdeki boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

1. Teknolojinin gelişmesiyle kişiler ..... karşısında daha fazla vakit geçirmeye başladı.
2. Çocuklarda Genel Ağ kullanımının artması nedeniyle gerçek arkadaşların yerini ..... arkadaşlar aldı.
3. Sanal ortamlarda doğru bilgiye ulaşabilmek için kullanmamız gereken sitelerin ..... uzantılı olması gerekir.
4. Tanımadığımız ve doğruluğuna inanmadığımız ..... gibi dosyaları kesinlikle açmamalıyız.
5. Alışveriş yaparken sanal ortamda mutlaka ..... olan siteleri tercih etmeliyiz.
6. Bilim insanları yaptıkları çalışmalarda ..... yaparak doğru bilgiye ulaşmaya çalışırlar.
7. Genel Ağ üzerinden yapılan alışverişlerde sıkça ..... sorunlarıyla karşılaşmaktadır.
8. Kişisel bilgilerin kötü niyetli kişilerin eline geçmesi .....dır.
9. Yaptıkları araştırmalarla insanlara faydalı olan kişilere ..... denir.
10. Teknolojinin fazla kullanımı insanlarda ..... yapar.

Etkinlik - 12

Aşağıda verilen bilgileri ilgili oldukları kavramla eşleştiriniz.

Bir bilginin nereden alındığını gösteren kısımdır.

1 Genel Ağ

Akademik hırsızlık anlamına gelen, başka birine ait olan bir bilginin kendimize aitmiş gibi gösterilmesine denir.

2 Bilim insanı

Bilim insanlarının en önemli ortak özellikleri arasında yer alan ve yüksek disiplin isteyen özelliştir.

3 Kaynakça

Doğru bilgiyi yanlış bilgiden ayırmak için çaba gösteren kişilerdir.

4 Bilim

Genel Ağı kullanan kişilerin cihazlarına koruma yüklemedikleri zaman karşılaşılabilecekleri en büyük problem.

5 Teknoloji

İnsanlar arasındaki sosyal yaşantının azalmasına neden olan en büyük gelişme

6 İntihal

Günümüzde insanlar arasındaki yüzyüze iletişimin azalmasına neden olan sanal ortam.

7 Çalışmak

DeneySEL çalışmalar yaparak gerçekliği bulmaya yarayan düzenli bilgiye denir.

8 Virüs

TEST 3

1. Teknolojinin gelişimi ile hayatımızın her alanında teknolojiyi kullanır olduk. Kullandığımız aletler bizlere birçok konuda kolaylık sağlarken, bu aletlerin olumsuz yanlarını da görmeye başladık.

Aşağıda verilenlerden hangisi teknolojinin bizlere sağladığı olumlu etkiler arasında gösterilemez?

- A) Araştırma yaptığımız konularda daha hızlı olmamızı sağlaması
- B) İnsanların arkadaşlıklarını sanal ortamda yapmalarını sağlaması
- C) Fiziksel güç kullanımını en aza indirmesi
- D) Ödeme işlemlerimizi hızlı ve kolayca yapabilmemizi sağlaması

2. Eski dönemlerde insanlar ev işlerini kas gücüne dayalı olarak yaparlardı. Beyaz eşya olarak nitelendirilen makineler az üretildiği için oldukça pahalıydı. Teknolojinin gelişimi, seri üretimin hızlanmasına neden oldu. Buna bağlı olarak beyaz eşya fiyatları ucuzladı. Halk ihtiyacı olan eşyalara kolaylıkla ulaştı. **Verilen bilgide aşağıdakilerden hangisine vurgu yapılmıştır?**

- A) Makine gücüne geçilmesi insanların daha rahat yaşamasına neden oldu.
- B) Sanayideki teknolojik gelişmeler ürünlerin ucuzlamasını sağladı.
- C) Ev işlerinin zorluğu nedeniyle makineler icat edildi.
- D) Beyaz eşya firmaları sanayi alanında en fazla üretim yapan yerlerdir.

3.

Teknolojinin gelişiminin olumlu olduğu kadar olumsuz etkileri de bulunmaktadır.

Aşağıda verilenlerden hangisi teknolojinin olumsuz etkileri arasında yer almaz?

- A) İnsanların birbirlerine olan güveni azaldı.
- B) Yüzyüze iletişim ve konuşma giderek azaldı.
- C) Araştırmalarımızı yaparken daha hızlı hareket etmeye başladık.
- D) Arkadaşlık ilişkileri giderek sanal ortama taşındı.

4. Teknoloji çağında büyüyen çocuklar, genel ağı rahatlıkla kullanabilmektedirler. Bu nedenle istedikleri bilgiye kısa sürede ulaşma imkanı bulmuşlardır.

Aşağıda verilenlerden hangisi bilgiye çok kolay ulaşılmasının olumsuz etkileri arasında yer alır?

- A) Yapılan araştırmaların kısa sürede bitirilebilmesi
- B) Bir konu hakkında araştırma yapılırken yanlış bilgilere de ulaşılması
- C) İstenilen konunun defalarca izlenmesi ve okunması imkanının bulunması
- D) Farklı kaynaklardan elde edilen bilgilerin karşılaştırılabilmesi

TEST 3

5.

	Doğru	Yanlış
1. Sanal ortamda alış-veriş yapmak her zaman güvenlidir.		
2. Kişisel bilgisayarımızı kullanırken mutlaka virüs programları kullanmalıyız.		
3. Tanımadığımız kişilerden gelen e-postaları, mesajları ve linkleri kesinlikle açmadan virüs programlarımızla kontrol etmeliyiz.		

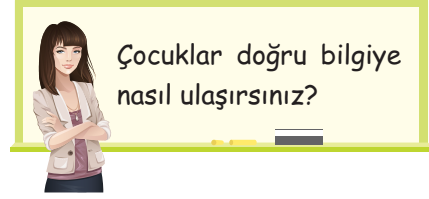
Tablonun doğru olması için aşağıdaki işaretlemelemelerden hangisi yapılmalıdır?

A)	Doğru	Yanlış	B)	Doğru	Yanlış
		✓		✓	
	✓				✓
		✓			✓
C)	Doğru	Yanlış	D)	Doğru	Yanlış
	✓				✓
		✓		✓	
	✓			✓	

6. Aşağıda verilenlerden hangisi bilim insanlarının ortak özellikleri arasında yer almaz?

- A) Bilim insanları sorgulayıcıdırlar.
- B) Bilim insanları meraklıdırlar.
- C) Bilim insanları yanlış yapmaktan çekinirler.
- D) Bilim insanları olaylara şüpheyle yaklaşır-lar.

7.

Öğretmenin sorduğu soruya cevap veren öğrencilerden hangisi yanlış cevap vermiştir?

- A) Hülya: Araştırmalarımızı mümkün olduğu kadar resmi kurumların sitelerinden yapmalıyız.
- B) Murat: Bulunan bilgilerin tarihini mutlaka kontrol etmeliyiz.
- C) Oya: Yaptığımız araştırmaları mutlaka başka sitelerden teyit etmeliyiz.
- D) İsmail: Elde ettiğimiz bilginin bize göre doğru olması gerekir.

8. Bilimsel düşünmenin insanlık hayatı üzerindeki faydaları düşünüldüğünde, aşağıda verilen ifadelerden hangisi yanlıştır?

- A) Üniversitelerde bilimsel çalışmaların azalmasına neden olmuştur.
- B) İnsanların deneyler ve gözlemler sonucu elde edilen bilgilere inanması sağlanmıştır.
- C) Çözümü bulunamayan birçok soruna çözüm bulunmuştur.
- D) İnsanlara her alanda fayda sağlayabilecek yeni buluşlar yapılmıştır.

1.

Verilen bilgiler yapılan bir araştırmanın sonucunda, yardım alınan bir kitabın kaynakçasından alınmıştır.

Kaynakçada yazılanlara göre aşağıdaki bilgilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Kitabın yazarının kim olduğuna
- B) Kitabın hangi yayınevi tarafından basıldığına
- C) Kitabın kaç bölümden oluştuğuna
- D) Kitabın hangi tarihte yazıldığına

2.

Öğretmenimiz bu hafta bize araştırma yapmamız için bir ödev verdi. Bu ödevi bilimsel veriler ışığında en doğru şekilde yapana çok iyi bir ders içi katılım notu verecekti.

Öğrencinin öğretmeninden iyi bir not alması için araştırmasında aşağıdakilerden hangisini yapmaması gerekir?

- A) Yapacağı ödevdeki araştırma konusunu belirleyip hazırlıklarını ona göre belirlemeli.
- B) Genel Ağdan araştırdığı konuyu baktığı ilk siteden bulup defterine yazmalı.
- C) Yararlandığı kaynakları, kaynakça bölümüne açıkça yazmalı.
- D) Yaptığı araştırmalar sonucu elde ettiği bilgileri düzenleyerek bir bütün haline getirmeli.

3.

Yaptığım DNA araştırmaları sonucunda 2015 yılında Nobel Kimya Ödülüne layık görüldüm. Herkes benim çok zeki olduğumu düşünür. Ama ben başarıların sadece zekayla doğru orantılı olduğuna inanmıyorum. Öğrencilik yıllarımdan itibaren her gün 16 saatimi çalışmaya ayırıyorum. Bıkmadan, usanmadan, yorulmadan insanlığa faydalı olabilmek için çalışırım.

Aziz Sancar'ın söylediklerine bakarak bilim insanları için aşağıda verilenlerden hangisi söylenemez?

- A) Bilim insanları, hayatlarının büyük bölümünü yaptıkları çalışmalara ayırırlar.
- B) Bilim insanları, sorunların çözümünde sabırlı davranırlar.
- C) Bilim insanları, çalışmalarında kendi geleceklerini düşünürler.
- D) Bilim insanları, insanların yararı için çalışmalar yaparlar.

TEST 4

4.

Ben bunun üzerinde oturup hayal kuruyorum sen neden bunu kırmaya çalışıyorsun.

Ne hayal kurması arkadaşım, ben bunun etrafını düzeltip, insanlığa yardımcı olacak çok önemli bir şey yapacağım.

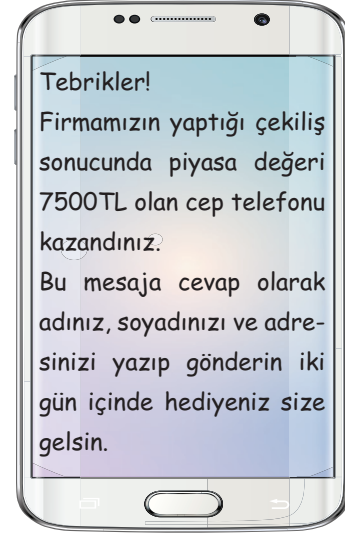
İnsanların icatlar yapmasının en önemli nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Hayatlarındaki zorlukları kolaylaştırmak.
- B) Medeni toplumların seviyesine yükselmek.
- C) Hayal ettiklerini gerçek hayata yansıtmak.
- D) İsimlerinin yıllar sonra da anılmasını sağlamak.

5. İnsanlara büyük kolaylık sağlayan internetten yapılan alışverişlerde dikkat edilmesi gereken hususlar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Alışveriş yaptığımız siteye doğrudan bağlanmamız gerekir.
- B) Adres çubuğunda mutlaka "https" yazısının olması gerekir.
- C) Sanal klavye ile ödemenin yapılması gerekir.
- D) Kişisel bilgisayarlarımız yerine ortak kullanım alanlarında kullanılan bilgisayarlardan ödeme yapmamız gerekir.

6.

Telefonunda bu mesajı gören kişi aşağıdakilerden hangisini yaparsa, sanal ortamdaki tehlikelerle karşı karşıya gelebilir?

- A) Mesajı okuduktan sonra istenilen bilgileri yazarak mesajı cevaplırsa
- B) Mesajı hiç açmadan telefonundan silerse
- C) Mesajı gönderen numarayı güvenlik güçlerine şikâyet ederse
- D) Mesajı gönderen numarayı telefonundan engellense

7. Avrupalılar tarafından Avicenna olarak tanınan, "El Kanun Fit Tıp" adlı kitabı ile dünyaya tıp alanındaki başarılarını ispatlayan ünlü bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İbn-i Sina
- B) Ali Kuşçu
- C) Farabi
- D) Harezmi

ÖDEV - 2

1. Belirlediğiniz herhangi bir konuyu bilimsel araştırma basamaklarına göre araştırarak, aşağıdaki tabloya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Teknolojinin hayatımıza girmesiyle sosyal yaşantımızda ne gibi değişimler olduğunu yazınız.

1. ....

2. ....

3. ....

4. ....

ÖDEV - 2

3. Bilim insanlarının ortak özelliklerini yazınız.

A central circular portrait of Albert Einstein is surrounded by eight colorful, irregular shapes, each with a horizontal dashed line for writing. The shapes are arranged in a circle around the portrait. The colors of the shapes are: top-left (orange), top (yellow), top-right (purple), right (teal), bottom-right (yellow), bottom (orange), bottom-left (teal), and left (purple).

4. Boş vakitlerde oynadığımız çevrim içi oyunların, sanal ortamdaki güvenlik sorunları düşünüldüğünde, hangi sorunlara neden olabileceğini yazınız.

A spiral-bound notebook page with four horizontal dashed lines for writing. The page is light purple and has a spiral binding on the left side.

Haritalarda Yeryüzü Şekilleri

Köraoğlu Dağları, Van Gölü, Tuz Gölü, Toros Dağları, Haymana Platosu, Canik Dağları, Obruk Platosu, Taşeli Platosu, ...

İklim

Karadeniz İklimi: Dört mevsim yağışlı bir iklimdir. Yazlar çok sıcak olmuyor, kışlar çok soğuk olmuyor. Ama sürekli yağmur yağıyor.

Akdeniz İklimi: Yaz mevsiminin çok sıcak olduğu, kış mevsiminin ılık olduğu bir iklimdir. Yağış oldukça azdır.

Karasal İklim: Yaz mevsimi çok sıcak, kış mevsimi çok soğuktur. Kış mevsiminde kar yağışı görülür.

Toplum ve Teknoloji

Sosyal medya kullanımı her geçen gün daha fazla artmaktadır. İnsanlar teknoloji kullanımına o kadar alışmış durumda ki, hangi şartta olursa olsun teknolojiyi kullanmaktan vazgeçmiyor. Bu durumun oluşmasındaki en önemli faktör sosyal medyadır. Sosyal medya kullanımı ile eski arkadaşlarına ulaşan ya da yeni arkadaşlar bulan insanlar günün her anında bu platformu kullanıyor.

Genel Ağı Nasıl Kullanmalıyız?

1. Oyuncağın kullanım kılavuzuna bakması gerekirdi.
2. Ürünün nasıl çalışması gerektiğini okuyup, ona göre davranmalıyız. Aksi halde ürünün bozulmasına neden olabiliriz.
3. Cep telefonu, bilgisayar, buzdolabı, bulaşık makinesi

Beraber Yapalım - 1

Bizim evin bulunduğu alanın tam karşısında yüksek dağlar var. Yaz-kış tepesinde kar oluyor. Yaz mevsiminde bile çok soğuk oluyor demek ki. Biraz ileriye doğru bakıldığında ise dümdüz tarlalar var. Çok geniş bir ova. İnsanlar orada tarım yapıyor.

Beraber Yapalım - 2

Genel ağ ile yaptığımız araştırmalarda öncelikle zamandan kazanç sağladık. Araştırma yaparken, milyonlarca farklı bilgiye aynı yerden ulaşma imkanı bulduk. Bulduğumuz bilgileri, farklı yerlerden kontrol etme imkanımız oldu.

Beraber Yapalım - 3

1. Araştırma yaptığımız sitenin güvenilir olması ve bilgilerin yeni olması gerekir.
2. gov, edu ve k12 uzantılı siteleri kullanmalıyız.
3. Genel Ağda karşılaştığımız bilgiler doğru olabileceği gibi yanlış da olabilir. Bu nedenle ulaştığımız bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sorgulamalıyız.

Beraber Yapalım - 4

1. Bilim insanları gündelik hayatlarında, kendi ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra kalan süreyi çalışmalarına ayırmaktadır. Çok çalışmak önemli özellikleridir. Hayata sorgulayıcı yaklaşım, merak duyguları fazladır.
2. Tıp alanında tanınmak isterdim. İnsanları tedavi edebilecek, onları sağlıklarına kavuşturabilecek konularda çalışmak isterdim.
3. İslam dünyasındaki kişilerin, bilimsel çalışma yapmaları serbestti. Düşünce özgürlüğü vardı. İslamiyet her zaman kendini geliştirmeye açık olan ve bunu Müslümanlara emreden bir din olduğu için, bilim insanlarının sayısı fazladır.

Sen Çöz

1. B
2. C
3. D

Etkinlik - 1

İklim Etkisi: a, b, d, f, g, ı, i, k, l

Hava Durum Etkisi: c, e, h, j

Etkinlik - 2

Doğru: a, f, g, h, j, k

Yanlış: b, c, d, e, ı, i

Etkinlik - 3

Yukarıdan Aşağıya: 1. Maki, 2. Erozyon, 3. Ahşap, 4. Toprak, 5. Ova

Soldan Sağa: 1. Karadeniz, 2. Orman, 3. Plato, 4. Ulaşım, 5. Turizm

Etkinlik - 4

- a. Karasal, b. Akdeniz, c. Akdeniz, d. Karasal, e. Akdeniz, f. Karadeniz, g. Karadeniz, h. Karasal, ı. Akdeniz, i. Karasal, j. Karasal, k. Akdeniz, l. Akdeniz

Etkinlik - 5

1. Doğal afet, 2. Erozyon, 3. Ege, 4. Ulaşım, 5. Karadeniz, 6. Tahıl, 7. İklim, 8. Vadi, 9. Fizik, 10. Göl

Etkinlik - 6

Haritalarda gösterilen şekillerin ne anlama geldiği gösteren, haritaların dili olarak kabul edilen bölüm. (4 Lejant)

Karadeniz Bölgesi'nde çok sayıda olan, etrafına göre yüksekte kalan geniş düzlüklere denir. (7 Plato)

Dar alanlarda etkili olan, kısa süreli hava olaylarına denir. (1 Hava durumu)

Ülkemizin iç kesimlerinde görülen, sıcaklık farkının fazla olduğu iklimdir. (5 Karasal)

Kırsal alanlarında tas konutların olduğu, deniz turizminin geliştiği iklimdir. (8 Akdeniz)

Ülkemizde en fazla can ve mal kaybına neden olan doğal afettir. (3 Deprem)

Yağışın fazla olduğu alanlarda eğimli arazilerin aşağı doğru hareket etmesine denir. (2 Heyelan)

Ülkemizde Çiğ felaketinin en fazla yaşandığı yerdir. (6 Doğu Anadolu)

Etkinlik - 7

Sanal Kart: Alışverişlerde kullanılmak için para yüklenebilen kart.

Genel Ağ: İnternet, sanal dünya

Teknoloji: Makinelerin, araç gereçlerin, aygıtların uygulama bilgisi

Kaynakça: Araştırma ve incelemelerde yararlanılan kaynak kitapların listesi

Bilim: Evrendeki olgu ve olayların deney ve gözlem yoluyla inceleyerek bir takım yasalara ulaşma yolu

Gov: Resmi kurumların internet uzantıları

Edu: Eğitim sitelerinin resmi internet uzantısı

İntihal: Başkasına ait bilginin kendisinin gibi gösterilmesi

Virüs: Bilgisayardaki bilgilere ulaşabilen, çalışma şeklini bozan bilgisayar programı

Etkinlik - 8

Doğru: a, d, f, h, i, j, k

Yanlış: b, c, e, g, i

Etkinlik - 9

Yukarıdan Aşağıya: 1. Bilim, 2. Genelağ, 3. Virüs, 4. Kaynakça, 5. Gov

Soldan Sağa: 1. İntihal, 2. Asosyal, 3. Bilim İnsanı, 4. Ali Kuşçu

Etkinlik - 10

Bilim insanının Adı: İbn-i Sina

Nerelerde Eğitim Aldığı: Buhara'da Kuşyer isimli tıp hekiminden eğitim adı

Hangi Alanlarda Çalışma Yaptığı: Tıp, felsefe, matematik, ilahiyat

Günümüze Etkileri: Günümüzdeki tıp bilminde kullanılan aletlere öncülük etmiştir.

Yararlandığınız Kaynaklar: islamansiklopedisi.org.tr

Etkinlik - 11

1. Ekran, 2. Sanal, 3. Gov, 4. E-posta, 5. 3D Secure, 6. Deney ve gözlem, 7. Virüs, 8. Kimlik hırsızlığı, 9. Bilim insanı, 10. Bağımlılık

Etkinlik - 12

Bir bilginin nereden alındığını gösteren kısımdır. **(3 Kaynakça)**

Akademik hırsızlık anlamına gelen, başka birine ait olan bir bilginin kendimize aitmiş gibi gösterilmesine denir. **(6 İntihal)**

Bilim insanlarının en önemli ortak özellikleri arasında yer alan ve yüksek disiplin isteyen özelliktir. **(7 Çalışmak)**

Doğru bilgiyi yanlış bilgidan ayırmak için çaba gösteren kişilerdir. **(2 Bilim İnsanı)**

Genel Ağı kullanan kişilerin cihazlarına koruma yüklemedikleri zaman karsılabilecekleri en büyük problem. **(8 Virüs)**

İnsanlar arasındaki sosyal yaşantının azalmasına neden olan en büyük gelişme **(5 Teknoloji)**

Günümüzde insanlar arasındaki yüz yüze iletişimin azalmasına neden olan sanal ortam. **(1 Genel Ağ)**

Deneysel çalışmalar yaparak gerçekliği bulmaya yarayan düzenli bilgiye denir. **(4 Bilim)**

ÖDEV - 1

1.

İç Anadolu Bölgesi:

Kızılırmak, Tuz Gölü, Obruk Platosu, Haymana Platosu, Hasan Dağı, Erciyes Dağı, Cihanbeyli Platosu, Elma Dağ, Bozdağ

2. Hava Durumu

- Bugün öğleden sonra yağmur yağacak.
- İki gündür hava çok soğuk.

İklim

- Doğu Anadolu Bölgesi'nde kışlar çok soğuk geçer.
- Akdeniz iklimi yaz turizmi için elverişli bir yerdir.

3.

Doğal Unsurlar: 1. Su kaynakları, 2. İklim şartları, 3. Bitki örtüsü, 4. Yeryüzü şekilleri

Beşeri Unsurlar: 1. Ulaşım, 2. Ticaret, 3. Sanayi, 4. Turizm

4.

Hava kirliliği, çevre kirliliği, su kirliliği, toprak kirliliği

Ülkemizde kullanılan fosil yakıtların, kullanım miktarları azaltılır, fabrikaların bacalarına filtreler takılırsa hava kirliliği büyük oranda azalır.

ÖDEV - 2

1.

1. basamak: Türkiye'deki çocukların boylarının, dünya ortalamasının altında olması.

2. basamak: Süt ve süt ürünleri yeterince tüketilmediği için boy ortalaması düşük olabilir.

3. basamak: Beslenme alışkanlıkları ve süt tüketimi konusunda bilgilerin toplanması

4. basamak: Konuyla ilgili araştırılan bilgilerin düzenlenmesi.

5. basamak: Süt ürünlerinin insan gelişimine etkilerini anlatan ve Türk çocuklarının bu etkiden nasıl faydalandığını gösteren bilgilerin yazılması ve kullanılan kaynakların belirtilmesi

2.

1. Yüz yüze iletişim azalmıştır.
2. Haberleşme ağı genişlemiştir.
3. İnsanlar arası güven duygusu azalmıştır.
4. İnsanların birbirlerine ulaşması kolaylaşmıştır.

- 3.** Meraklıdır, Sabırlıdır, Araştırmacıdır, Sorgulayıcıdır, Şüphelidir, Azimlidir, Tarafsızdır, Çalışkandır

4.

- Kişisel bilgilerimiz ele geçirilebilir.
- Adres bilgilerimiz öğrenilebilir.
- Bilgisayarımızın IP adresi üzerinden yasa dışı işler yapılabilir.

Test 1	1. C	2. A	3. C	4. D
	5. D	6. A	7. B	8. A

Test 2	1. C	2. D	3. C	4. A
	5. D	6. D	7. B	8. C

Test 3	1. B	2. B	3. C	4. B
	5. D	6. C	7. D	8. A

Test 4	1. C	2. B	3. C	4. A
	5. D	6. A	7. A	